

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller

Mr RENE VICTOR

Justitiestraat, 21, Antwerpen.

Opgaaf betreffende intekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen.

HET SLUITEN VAN HET VERZEKERINGSCONTRACT

door Mr Herman JACOB.

Afdeeling 1 : Consensueel karakter

Afdeeling 2 : Op welk oogenblik komt het contract tot stand?

1. Belang van deze vraag
2. Moelijkheden — De mededeelingsplicht
3. De aanvraag tot het sluiten van een verzekering
 - A. Gevolgen van de aanvraag voor den verzekerde
 - B. Gevolgen van de aanvraag voor den verzekeraar
 - C. Bijzondere regeling voor de levensverzekering
 - D. De aanvraag in de vreemde wetgeving
 1. de aanvraag tot sluiten van een nieuw contract
 2. de aanvraag tot wijziging van een bestaand contract

Afdeeling 3 : Invoege treden van het contract

Afdeeling 4 : Bewijs van het contract

- I. Principe : Bewijs door geschrifte
- II. Beperking : bestaan van een begin van bewijs door geschrifte
- III. Eed, bekentenis en ondervraging over feiten en artikelen
- IV. Bewijs tegen en boven het geschrift
- V. Vorm van het schriftelijk bewijs
- VI. Gebruikelijke geschriften
 1. De polis
 - A. Wezen en beteekenis
 - B. Elementen die de polis moet vervatten
 - 1° Volgens de wet
 - a) datum van het contract
 - b) aanduiding van verzekeringsnemer
 - c) aanduiding van het risico
 - 2° Bij de wet niet voorzien
 - a) de premie
 - b) bedrag van den waarborg
 - c) bijzondere vermeldingen
 - C. Interpretatie van den polis
 2. De voorloopige dekking
 3. Het aanhangsel

Afdeeling 5 : Bekwaamheid

- I. De niet ontvoogde minderjarige
- II. De ontvoogde minderjarige
- III. De gehuwde vrouw

Afdeeling 1.

CONSENSUEEL KARAKTER

Het verzekeringscontract is een zuiver consensueel contract, dat tot stand komt zodra het akkoord tusschen partijen bereikt wordt. Voor de geldigheid van de overeenkomst voorziet de wet geen vormvoorschriften.

Het consensueel karakter is volgens de wet van 1874 nochtans niet essentieel. Het komt dan ook voor dat de partijen de verzekering maken tot een solemnele overeenkomst door te stipuleeren dat het contract slechts tot stand zal komen door de onderteekening van een polis. Het gebeurt eveneens dat de verzekering wordt omgevormd tot een reële overeenkomst, bij dewelke de betaling van de premie vereischt is voor het ontstaan van de overeenkomst. Dit was vroeger algemeen het geval. (1) Tegenwoordig treft men een dergelijke clause aan in sommige polissen; meestal echter zal de betekenis ervan zijn dat het contract zelf tot stand komt op het oogenblik waarop partijen tot akkoord komen, maar dat de verplichting van den verzekeraar opgeschorst blijft tot na de betaling van de eerste premie: het contract behoudt in zulk geval zijn consensueel karakter.

De meeste buitenlandsche wetgevingen beschouwen de verzekering als een consensuele overeenkomst: Frankrijk (2), Duitschland (3), Zwitserland (4), Nederland (5), Engeland (6), Roemenië (7).

In eenige landen nochtans wordt het opmaken van een geschrift vereischt voor het rechtsgeldig bestaan van het contract: Hongarije (8), Brazilië (9), Mexico (10) en Soviet-Rusland (11). Op te merken is dat, behoudens voor Rusland, het oudere wetten zijn die de verzekering als een vormelijke overeenkomst beschouwen.

Afdeeling 2.

OP WELK OOGENBLIK KOMT HET CONTRACT TOT STAND ?

1. Belang van deze vraag.

Het verzekeringscontract is een consensueel contract. Het komt tot stand, zonder dat een geschrift dient opgesteld te worden, op het oogenblik waarop verzekeraar en verzekerde tot akkoord komen nopens de voorwaarden van het contract.

Het juiste oogenblik van het ontstaan van de wederzijdsche verplichtingen is bijgevolg niet noodzakelijk het oogenblik waarop de polis wordt onderteekend.

Het is van belang het moment waarop het contract ontstaat te kennen: in de eerste plaats omdat het op dat oogenblik is dat de verzekerde een essentieele plicht moet vervullen, namelijk den mededeelingsplicht; in de tweede plaats omdat het op dat oogenblik is dat men zich moet plaatsen om na te gaan of de verzekeringsnemer de noodige rechtsbekwaamheid bezit; in de derde plaats omdat op dat oogenblik in algemeenen regel door het contract voorziene dekking van het verzekerde risico een aanvang neemt; in de vierde plaats, op het meer beperkt gebied der levensverzekeringen, omdat op dat oogenblik in geval van uitgestelde onaanvechtbaarheid de voorgeschreven wachttijd aanvangt. Daarenboven heeft het belang in geval van dubbele verzekering.

2. Moeilijkheid: De mededeelingsplicht.

Doorgaans veronderstelt het afsluiten van een contract slechts het afwegen en nagaan van vrij eenvoudige gegevens: het vergelijken van de prestatie en van den prijs. Bij de verzekering is de toestand anders. De elementen van de verzekering zijn complex en talrijk: niet alleen de objectieve elementen maar ook, en vooral, de subjectieve. Vandaar een bijzondere plicht, die bij het afsluiten van het contract rust op den verzekerde, de mededeelingsplicht.

Dit alles heeft aanleiding gegeven tot het gebruik bij de verzekering te lande van de « verzekeringsaanvraag ».

3. De aanvraag tot sluiten van een verzekering.

Het initiatief van de besprekingen die moeten leiden tot het afsluiten van een verzekeringscontract gaat gewoonlijk uit van den verzekeraar of van den verzekeringsagent.

Formeel is het nochtans de verzekerde die op aandringen van den agent de vraag tot het dekken van een bepaald risico stelt. Indien het risico eenvoudig is, komt het voor dat de verzekerde zijn vraag enkel mondeling doet. Het oogenblik waarop het akkoord tot stand komt zal in zulk geval gemakkelijk kunnen vastgesteld worden.

Gewoonlijk echter wordt de verzekeringsaanvraag schriftelijk gesteld bij middel van een gedrukt formulier, opgemaakt door de verzekeringsmaatschappij.

A. — *Gevolgen van de aanvraag voor den verzekerde.*

Naar gelang haar inhoud kan de « aanvraag » twee onderscheiden vormen aannemen : ze kan eenvoudig een vragenlijst bevatten, betreffende de elementen van het te dekken risico; ze kan echter ook naast deze vragenlijst de voorwaarden der verzekering weergeven en de basis van de premieberekening aanduiden. In het eerste geval is de aanvraag klaarblijkelijk niets anders dan een voorbereiding; waardoor de verzekerde niet tot het sluiten van het contract gebonden wordt (12). In het tweede geval echter hebben we strikt juridisch beschouwd, te doen met een volkomen « pollicitatio » of aanbod.

Volgens de algemeen aangenomen opvatting is een aanbod in zekere mate bindend; degene die haar deed mag haar steeds herroepen, doch hij is gebonden zolang deze herroeping niet is gebeurd; het contract komt dus tot stand indien de tegenpartij het aanbod aanvaardt voor dat het werd ingetrokken. De pollicitatio is het eerste van de twee onderdeelen die te samen het « akkoord » uitmaken (13).

Indien men deze algemeene beginselen eenvoudig zou toepassen op de aanvraag tot afsluiten van een verzekeringscontract, zou een dergelijke aanvraag, wanneer ze alle essentiële elementen van het contract inhield, moeten beschouwd worden als een aanbod tot contracteeren, waaruit de contractuele gebondenheid zou ontstaan als het door den verzekeraar werd aangenomen, voordat het uitdrukkelijk werd ingetrokken. Het verzekeringscontract zou ontstaan op het oogenblik waarop de verzekeraar verklaart de bij de aanvraag voorgestelde verzekering te willen afsluiten.

Slechts zelden werd deze opvatting door de rechtspraak aanvaard (14).

De rechtsleer en het grootste gedeelte van de rechtspraak beschouwen de verzekeringsaanvraag als een eenvoudig ontwerp, waaruit geen enkele gebondenheid voor den verzekerde spruiten kan. Deze bijzondere behandeling van de aanvraag op het gebied van het verzekeringscontract wordt gebaseerd op de veronderstelde

inzichten der partijen bij het opstellen van dergelijke aanvragen.

Volgens deze algemeen gangbare opvatting mag de verzekerde zich tot verscheidene maatschappijen wenden en mag hij steeds het contract weigeren dat een verzekeraar hem als antwoord op een aanvraag zou voorleggen, af te sluiten (15).

De rechtspraak die aan de verzekeringsaanvraag in geen enkel geval eenige verplichting wil verbinden, gaat ontegensprekelijk te ver. Het is ongetwijfeld doorgaans in overeenstemming met de praktische geplogenheden te vermoeden dat de verzekerde bij het onderteekenen der aanvraag zich in niets heeft willen binden. In bepaalde gevallen kan nochtans het inzicht van den verzekerde anders geweest zijn. Vermits op elk ander gebied aangenomen wordt dat een voorstel tot contracteeren in zekere mate bindend is en dat de voorsteller zich zelfs kan verplichten om zijn voorstel gedurende een overeengekomen termijn in stand te houden, bestaat er geen reden om dergelijke mogelijkheid op het gebied van de verzekering absoluut uit te sluiten. Enkel een afwijkende wetsbepaling zou een dergelijke uitzondering op de algemeene beginselen rechtvaardigen. Men moet dus aannemen, dat de aanvaarding van het in de aanvraag bevatte voorstel door den verzekeraar het contract doet ontstaan wanneer de aanvraag alle essentiële elementen inhoudt van het af te sluiten contract en ze in duidelijke bewoordingen aanduidt dat ze niet een eenvoudige verzekeringsaanvraag, maar integendeel een formeel voorstel tot afsluiten van een contract is. Voorziet het voorstel geen termijn voor het in stand houden van het voorstel, dan mag de aanvrager dit voorstel intrekken zolang de verzekeraar het niet aanvaard heeft. Voor wat het bewijs betreft zal de verzekeraar de schriftelijke aanvraag, houdende al de elementen van het contract, mogen invoeren als afdoende bewijs zoodra hij aan den verzekerde een door hem zelf onderteekende polis zal hebben toegezonden, overeenstemmende met de elementen vervat in de aanvraag. Het contract bestaat en wordt rechtsgeldig bewezen zelfs indien de verzekerde het dubbel der polis niet terugzond aan den verzekeraar. Dit alles spruit uit het eenvoudig klaar omlijnen van de toepasselijke rechtsprincipes.

Doorgaans zijn de aanvragen echter niet voldoende volledig of duidelijk gesteld en geven

ze niet alle elementen op zoodat de polis die later wordt voorgelegd, allerlei bepalingen inhoudt die niet in de aanvraag voorkomen. In dit geval kan de aanvrager niet gedwongen worden tot ondertekenen en dus ook niet tot betalen van eenige vergoeding wegens zijn weigering.

Het stipuleeren van een dergelijke vergoeding in geval de verzekerde weigert het contract, dat door den verzekeraar ingevolge de aanvraag werd opgesteld, te teekenen heeft aanleiding gegeven tot vrij talrijke rechterlijke beslissingen. De meeste onder deze beslissingen nemen aan dat de clause krachtens dewelke de aanvrager zich verplicht, ingeval de aanvraag niet tot het afsluiten van een contract voert, de onkosten van de polis en de eerste premie te betalen, nietig is. Als grond voor deze uitspraak wordt aangegeven dat dergelijke verplichtingen geen juridische oorzaak hebben, en dat er daarenboven geen sprake kan zijn van premie zolang er geen rechtsgeldig verzekeringscontract werd afgesloten (16).

Bij aandachtige vergelijking van deze rechterlijke beslissingen komt men tot het besluit dat de rechtspraak zich door het beginsel van de aanvraag den verzekerde niet bindt, dikwijls te ver heeft laten leiden. Een juiste beoordeeling van de waarde van het strafbeding in de verzekeringsaanvraag wordt gegeven in een vonnis door den Vrederechter van Brussel geveld op 10 Juni 1926: Het strafbeding heeft tot doel de schade die de schuldeischer lijdt tengevolge van de niet-uitvoering van een bestaand contract te compenseeren. Zij is een bijkomende verplichting die toegevoegd wordt aan een hoofdverplichting en zij kan zodoende geen uitwerksel hebben indien de hoofdverplichting niet tot stand komt. De woorden « ik verplicht mij tot de betaling van de eerste premie en dit ten titel van strafbeding », veronderstellen het afsluiten van een verzekeringscontract, vermits er zonder rechtsgeldig contract geen « eerste premie » bestaat. Zolang er geen contract tot stand kwam mist dus het strafbeding alle rechtsgeldig bestaan. Daarenboven hoort het tot de essentie van het strafbeding met nauwkeurigheid bepaald te zijn. Men kan zich geen strafbeding indenken waarvan het bedrag niet bekend is op het oogenblik van de overeenkomst. Dit is nochtans het geval bij de zoogezegde strafbedingen voorkomend in de verzekeringsaanvragen, waar het bedrag

van het strafbeding niet door een cijfer wordt aangeduid, maar omschreven wordt als zijnde gelijk aan de eerste premie, waarvan de hoogte bij de aanvraag doorgaans onbekend is. Een dergelijk strafbeding is ongetwijfeld nietig.

Het is nochtans op geldige wijze mogelijk te stipuleeren dat de verzekerde een overeengekomen vergoeding zal moeten betalen, indien hij weigert het contract dat hem wordt voorgelegd aan te gaan. Dit zal het geval zijn wanneer de tekst van de aanvraag duidelijk doet blijken dat zij niet is een « voorstel » in de streng juridische beteekenis van dit woord, noch een eenvoudige « aanvraag » volgens het algemeen gebruik, maar een vaste, zelfstandige en eenzijdige verbintenis « iets te doen », namelijk de verbintenis een verzekeringscontract af te sluiten. De aanvraag moet in zulk geval al de elementen van het ontworpen contract bevatten, omdat anders hetgeen waartoe de aanvrager zich verbindt niet nauwkeurig omschreven is. De aanvaarding van het in de aanvraag vervatte voorstel doet het verzekeringscontract niet tot stand komen, doch, indien de verzekerde zou weigeren het verzekeringscontract af te sluiten, doet ze in hoofde van den verzekeraar een recht op schadevergoeding ontstaan. Het niet uitvoeren door den aanvrager van de door hem aangegane verbintenis « iets te doen » geeft inderdaad aan den verzekeraar het recht vergoeding te esichen voor de schade die hij leed door het niet ondertekenen van het contract (artikel 1142 B. W.). De verzekeraar zou het bedrag dezer schade en bijgevolg het bedrag van de toe te kennen vergoeding moeten bewijzen. Dergelijk bewijs zal zeer moeilijk te leveren zijn. De vergoeding kan daarom forfaitair vastgesteld worden in de aanvraag. In dit geval moet de aanvraag, vermits ze juridisch beschouwd een eenzijdige verbintenis inhoudt, voor wat betreft de forfaitaire vaststelling der vergoeding, voldoen aan de voorschriften van artikel 1326. Het cijfer der vergoeding moet eigenhandig geschreven worden door den aanvrager. Het volstaat verder niet overeen te komen dat, ingeval de verzekerde het contract niet zou ondertekenen, hij een vergoeding zal moeten betalen gelijk aan de eerste premie wanneer het cijfer dezer premie niet vermeld is. Een dergelijke vaststelling van de schadevergoeding kan niet beschouwd worden als een voldoende omschreven strafbeding (17).

De kosten veroorzaakt door het onderzoek

van de aanvraag mogen door den verzekeraar terug geveerd worden op voorwaarde dat de verzekerde duidelijk deze verplichting op zich genomen heeft en het bedrag dezer kosten bewezen wordt of uitdrukkelijk in de aanvraag begroot. Deze verplichting van den verzekerde moet bewezen worden bij geschrifte.

B. — Gevolgen van de aanvraag voor den verzekeraar.

De aanvraag brengt geen enkele juridische verplichting mede voor den verzekeraar. De verplichtingen van dezen ontstaan op het oogenblik dat hij, gewoonlijk als gevolg van het ontvangen van een aanvraag, zijn wil heeft doen kennen de verzekering af te sluiten aan bepaalde voorwaarden en de verzekerde deze voorwaarden heeft aanvaard. Praktisch zal de verzekeraar zijn inzicht doen blijken door overhandiging van een polis of van een voorloopige dekking. Het contract ontstaat zoodra de verzekerde na kennis te hebben gekregen van het akkoord van den verzekeraar, door ontvangst van polis of dekkingsnota, op zijn beurt zijn akkoord heeft doen blijken (18). Dit akkoord veronderstelt niet noodzakelijk het terugzenden van de onderteekende polis (19). Het kan onder meer blijken uit de betaling van de premie in handen van de maatschappij of van een makelaar of een agent door wiens tussenkomst de polis en de kwijting worden overgemaakt aan den verzekerde; de makelaar wordt in dit geval beschouwd als de lasthebber van den verzekeraar (20).

De verzekeraar is niet verplicht te antwoorden; a fortiori is hij aan geen enkel termijn gebonden voor het terugzenden van het antwoord. Vertraging in het terugzenden van het antwoord op een aanvraag kan bijgevolg geen oorzaak van aansprakelijkheid worden in hoofde van den verzekeraar.

Uit het niet antwoorden van een verzekeraar mag geen stilzwijgende toestemming afgeleid worden. Dit is eveneens het geval wanneer het een voorstel tot wijziging van een bestaand contract betreft.

C. — Bijzondere regeling voor de levensverzekering.

Sedert het in voege treden van de controle over de levensverzekering werd voor wat betreft de overeenkomsten van de levensverzeke-

ring de aanvraag aan bijzondere voorschriften onderworpen.

De verzekeringsaanvraag moet onderteekend zijn door den aanvrager. Zij moet uitdrukkelijk vermelden dat ze noch den verzekeraar, noch den aanvrager bindt. Geen enkele vergoeding mag bedongen worden voor het geval dat de aanvrager geen gevolg zou geven aan zijn aanvraag. Bij uitzondering op dit principe mogen de kosten van het geneeskundig onderzoek ten laste gelegd worden van den aanvrager, doch deze kosten mogen niet hooger zijn dan 100 frank. De aanvraag moet den tekst van de algemeene voorwaarden van de later te onderteekenen polis inhouden. Deze laatste regel geldt echter niet wanneer het verzekerde kapitaal niet hooger is dan 5000 frank (21).

Deze tekst sluit alle betwisting nopens de gevolgen van de aanvraag uit voor wat betreft de levensverzekering.

D. — De aanvraag in de vreemde wetgevingen.

1. Aanvraag tot sluiten van een nieuw contract.

De Fransche wet van 1930 schrijft voor dat de verzekeringsaanvraag den aanvrager noch den verzekeraar bindt. De meeste auteurs vinden in deze bepaling een eenvoudige bevestiging van de bestaande traditie, die overeenstemmende met de principes die in België worden aanvaard. Afwijkend van de algemeene opvatting meent Prof. Besson integendeel, dat op grond van de termen van artikel 7 van de wet van 1930 de verzekeringsaanvraag moet beschouwd worden als een werkelijk voorstel, dat door den verzekerde steeds mag ingetrokken worden, doch dat hem zal binden indien de verzekeraar het aanvaardt vooraleer dat het werd teruggetrokken (22).

Een geheel andere oplossing wordt aangenomen in Duitschland en Zwitserland. De aanvragen worden beschouwd als werkelijke pollicitaties, die voor den aanvrager zekere verplichtingen meebrengen. Dit is trouwens in overeenstemming met de algemeene beginselen van het Duitsche en Zwitsersche recht, volgens dewelke de eenzijdige wilsuiting een bron van verplichtingen kan zijn. Een voorstel tot afsluiten van een contract bindt degene die het voorstel deed gedurende een zekeren tijd. Het doet de verplichting ontstaan het voorstel in stand te houden en niets te doen dat de personen tot dewelke het gericht werd, kan beletten het te

aanvaarden. De tijdspanne, gedurende dewelke de voorsteller gebonden is, verschilt. Indien het voorstel gedaan werd aan een afwezig persoon moet het in stand gehouden worden tot op het oogenblik waarop de voorsteller in normale omstandigheden een antwoord had kunnen ontvangen (23). De toepassing van dezen algemeenen regel op het verzekeringscontract zou voor den verzekerde vaak tot zeer groote moeilijkheden leiden. Hij kan inderdaad onmogelijk weten welken tijd de verzekeraar noodig heeft om in normale omstandigheden een antwoord te geven op zijn vraag. De ingewikkelde factoren die bij het onderzoek van het voorstel in aanmerking dienen genomen te worden, ontsnappen doorgaans aan den verzekerde. Daarom schrijft de Zwitsersche wet voor dat de termijn gedurende denwelken de aanvrager gebonden is door zijn aanvraag, 14 dagen zal beloopt. Door een bijzondere bepaling vervat in de aanvraag mag deze termijn verkort worden, doch niet verlengd (24). Voor de levensverzekering voorziet de wet een langer termijn, namelijk 4 weken (25). De Deutsche wet van 1908 bevat geen algemeenen regel. Enkel voor de brandverzekering voorziet zij een termijn van 2 weken, termijn die nochtans door een uitdrukkelijke bepaling vervat in de aanvraag, kan verkort worden (26). Behoudens voor de brandverzekering zou dus het principe van het Burgerlijke Wetboek moeten toegepast worden, met alle nadeelen die het voor den verzekerde na zich sleept. De lacune van de wet werd door het Toezichtsambt aangevuld. De algemeene voorwaarden van de polissen en de teksten van de aanvraag-formulieren moeten aan het Toezichtsambt worden onderworpen. Het Ambt weigert deze documenten goed te keuren indien zij geen vasten termijn aangeven voor de aanvaarding van de aanvraag. Het Toezichtsambt keurt geen termijn goed die langer is dan 2 weken.

De Oostenrijksche wet had het voorbeeld van de Zwitsersche wet gevolgd, evenals de Roemeensche wet van 1929.

Het verschil tusschen de beide systemen is belangrijk. Het is een van de meest karakteristieke voorbeelden van de moeilijkheden die de volstreekte eenmaking van het verzekeringsrecht in den weg staan. De oplossingen die in de verscheidene landen aanvaard worden, berusten inderdaad op een verschil bestaande in de algemeene grondbeginselen van het recht in deze

landen en op een verschil in de nationale tradities. Terwijl er in het algemeen in de Fransche doctrine een strekking waar te nemen is om, in navolging van het Duitsche voorbeeld, in bepaalde omstandigheden aan de eenzijdige voorstellen tot het afsluiten van een contract in zekere mate bindende kracht te verleen (27), schijnt op het gebied van het verzekeringsrecht de vaststaande traditie in Frankrijk en in België tot een toenadering tot het Duitsch-Zwitsersche systeem uit te sluiten.

Het is dan ook in dezen zin dat het voorstel Van Dievoet aan de verzekeringsaanvraag elke bindende kracht ontzegt. Klaarder dan de Fransche wet sluit het voorstel Van Dievoet de interpretatie uit die wij in Frankrijk hebben moeten aanstippen. Het voorstel zegt inderdaad uitdrukkelijk, dat de verzekeringsaanvraag noch den aanvrager noch den verzekeraar tot het sluiten van het contract verplicht. Uit deze bewoordingen blijkt onbetwistbaar dat de verzekeringsaanvraag eenvoudig dient beschouwd te worden als een voorontwerp en niet als een bindend voorstel.

2. Aanvraag tot wijziging van een bestaand contract.

De Fransche wet behandelt op een andere wijze dan de aanvragen tot sluiten van een nieuw contract de aanvragen die een reeds met een maatschappij verbonden verzekerde richt tot deze maatschappij met het doel het bestaande contract te verlengen, te wijzigen of opnieuw in voege te stellen na schorsing. Indien de verzekeraar dergelijk voorstel niet afwijst binnen de tien dagen nadat hij ervan kennis kreeg, wordt vermoed dat hij ermede instemt (28).

Afdeeling 3.

IN VOEGE TREDEN VAN HET CONTRACT

Een contract kan rechtsgeldig bestaan zonder dat de verbintenis door de partijen aangegaan in werking treedt. Na het afsluiten van een verzekeringscontract waarborgt de verzekeraar niet noodzakelijk het risico vanaf den dag waarop het contract werd afgesloten en ook de verzekerde is niet noodzakelijk verplicht tot het betalen van de premie vanaf dien dag.

In principie nochtans zijn beide partijen gehouden tot uitvoering van de wederkeerige verplichtingen vanaf het oogenblik waarop het

contract tot stand komt. Hieruit spruit dat het kennen van het juiste uur waarop het contract werd afgesloten van belang kan zijn. Om elke betwisting te voorkomen voorzien de verzekeraars dikwijls dat de verzekering in voege zou treden op het middaguur van den dag volgende op het sluiten van het contract.

Het is ook mogelijk dat de verbintenis aangegaan door den verzekerde niet op hetzelfde oogenblik aanvangt als de verbintenis aangegaan door den verzekeraar. Een veel voorkomende clausule maakt het in voege treden van de verplichting van den verzekeraar ondergeschikt aan het betalen van de eerste premie. Een dergelijke clausule kan naar gelang de bewoordingen waarin ze opgesteld is, twee beteekenissen hebben. Zij kan in de eerste plaats beteekenen dat de uitvoering van het contract in zijn geheel geschorst is, dat is te zeggen dat noch de verzekeraar, noch de verzekerde tot eenige verbintenis gehouden zijn zoolang de verzekerde de premie niet heeft betaald. Het contract is in dit geval een contract op termijn. Het gevolg hiervan is dat de verzekeraar recht heeft om de betaling van de premie te eischen en dat hij niet gehouden is tot eenige vergoeding zoolang de premie niet betaald werd. Anderzijds echter bestaat de verplichting tot betalen van de premie in den zin van tegenprestatie van het dragen van het risico niet, zoodat voor het tijdsbestek tusschen het afsluiten van het contract en het oogenblik waarop de premie vrijwillig betaald wordt of door den verzekeraar opgeëischt wordt, geen premie verschuldigd is. De clausule kan echter ook als beteekenis hebben dat enkel de verplichting van den verzekeraar opgeschorst is geworden. De verzekerde is door het afsluiten van het contract tot onmiddellijke betaling van de premie verplicht, buiten elke vordering in betaling vanwege den verzekeraar om. Betaalt de verzekerde de premie niet en vervolgt de verzekeraar de betaling ervan niet onmiddellijk, dan is de verzekeraar niet tot dekking gehouden, maar kan hij echter de premie eischen voor de gansche periode tijdens dewelke hij geen tegenprestatie heeft moeten dragen. Meestal zal de clausule deze tweede beteekenis hebben. In geval van twijfel zal zij in het nadeel van den verzekeraar, die stipuleerde, moeten uitgelegd worden. Wanneer volgens een andere clausule en normaal zal dit een bijzondere clausule zijn, de premie haalbaar is, dan moet de

clausule krachtens dewelke de verplichting opgeschorst blijft tot na betaling van de eerste premie, steeds geïnterpreteerd worden in de eerste hierboven aangehaalde beteekenis.

Afdeeling 4.

BEWIJS VAN HET CONTRACT

I. Principe : Bewijs door geschrift.

Het verzekeringscontract is geen solemneel contract. Het bestaat rechtsgeldig zoodra de partijen het eens zijn omtrent de essentieele elementen van de overeenkomst. De geldigheid van het verzekeringscontract is niet afhankelijk van het opstellen van een geschrift. Nochtans hecht de wet van 12 Juni 1874 aan het bestaan van een geschrift een bijzonder belang.

Artikel 25 van de wet van 1874 luidt inderdaad : « het Verzekeringscontract moet door geschrift bestaan. »

Het bewijs door getuigen moet echter toegelaten worden, wanneer er een begin van bewijs door geschrift bestaat. »

De beteekenis van deze wetsbepaling wordt nog klaarder tengevolge van het feit dat de tekst van het voorontwerp van wet luidde : « het verzekeringscontract moet schriftelijk opgesteld worden » en dat deze tekst gewijzigd werd met het doel duidelijk te doen uitkomen wat de beteekenis van het geschrift is voor het verzekeringscontract : het geschrift is enkel vereischt « ad probationem » een niet « ad solemnitatem ».

Het bestaan van een geschrift is dus geen vereischte zoolang partijen het eens zijn over het wezen en den inhoud van het door hen afgesloten contract. Zoodra echter een der partijen een door de andere partij ingeroepen contractueele bepaling betwist, zoodat het voortbrengen van bewijsmiddelen noodzakelijk wordt, is het bestaan van een geschrift een vereischte (29).

Artikel 25 van de wet van 1874 staat in rechtstreeksch verband tot artikel 1341 B. W. en tot artikel 25 van de wet van 12 December 1872. Het wijzigt het regime van gewoon recht betreffende het bewijs door geschrift dat in beide voormelde artikels vervat is.

Artikel 25 van de wet van 12 Juni 1874 sluit voor wat betreft de verzekeringsovereenkomst

in elk geval het bewijs door getuigen uit; bij uitzondering dus op het algemeen voorschrift van artikel 1341 B. W. is het bewijs door getuigen uitgesloten, zelfs wanneer de waarde van het voorwerp dat in betwisting is, geringer is dan 150 frank, terwijl anderzijds, in afwijking van artikel 25 van de wet van 12 December 1872, ook ten overstaan van handelaars het verzekeringscontract slechts door geschrift mag worden bewezen. Het is vooral deze laatste afwijking van het gewoon recht die van belang is, vermits alle verzekeringscontracten in hoofde van den verzekeraar handelsdaden zijn. Indien de wet van 1874 geen speciaal voorschrift voor wat betreft het bewijs van het verzekeringscontract zou hebben vervat, dan zou in alle processen betreffende verzekeringscontracten de verzekerde tegenover den verzekeraar zich op het getuigenbewijs hebben mogen beroepen.

Uit het feit dat degene die het contract inroept, de aanvaarding van de contractuele bepalingen door zijn mede-contractant moet bewijzen door geschrift, vloeit voort dat het principe van gemeen recht volgens hetwelk een handelaar tot wien men schriftelijk een volledig voorstel tot contracteeren richt, verondersteld wordt dit voorstel te hebben aangenomen indien hij niet antwoordt na het te hebben ontvangen, niet toepasselijk is op het verzekeringscontract: de verplichting van den verzekeraar tot wien een verzekeringsvoorstel wordt gericht, kan enkel bewezen worden door een geschrift uitgaande van den verzekeraar, waaruit de aanvaarding van het voorstel door den verzekeraar blijkt (30).

II. Beperking : Bestaan van een begin van bewijs door geschrift.

Artikel 25 brengt nochtans een beperking toe aan het verbod van bewijs door getuigen. De tweede alinea van het artikel schrijft inderdaad voor dat het bewijs door getuigen toegelaten is wanneer er een begin van bewijs door geschrift bestaat. Deze bepaling van de wet van 1874 is een herhaling van artikel 1347 alinea 1 van het Burgerlijk Wetboek. De begripsbepaling van het begin van bewijs door geschrift, die besloten ligt in de tweede alinea van artikel 1347 B. W., geldt dus ook op het gebied van het verzekeringscontract.

Opdat zou kunnen aangenomen worden dat

aanlegger een begin van bewijs door geschrift voorbrengt, moet er :

1° een geschrift zijn, doch niet noodzakelijk een stuk opgesteld probationis causa

2° dit stuk moet geschreven zijn door den- gene tegen wien het ingeroepen wordt of door zijn vertegenwoordiger. Hiermede wordt gelijk gesteld een geschrift opgesteld in aanwezigheid of met toestemming van deze personen; zoo, bijvoorbeeld, met proces-verbaal van een verhoor op feiten en vraagpunten (31);

3° de inhoud van het stuk moet de waarschijnlijkheid van het te bewijzen feit aantoonen.

Voorbeelden van begin van bewijs door geschrift door de rechtspraak aangenomen, zijn : een kwijting voor betaalde premies door den verzekerde voorgebracht en het door den verzekeringsnemer onderteekende verzekeringsvoorstel (32).

III. De eed en de bekentenis en de ondervraging over feiten en artikelen.

De beslissende eed mag bij toepassing van artikel 1358 B. W. opgedragen worden omtrent alle geschillen, van welken aard ook. Het verzekeringscontract en zijn verschillende bepalingen mogen dus bewezen worden door het opdragen van een beslissenden eed.

Een zuiver mondelinge buitengerechtelijke bekentenis kan niet ingeroepen worden als bewijsmiddel op het gebied van het verzekeringsrecht, vermits het bewijs door getuigen niet toegelaten is. Enkel in geval van begin van bewijs door geschrift zou een buitengerechtelijke mondelinge bekentenis mogen ingeroepen worden.

De gerechtelijke bekentenis in den zin van artikel 1356 heeft ook op stuk van de verzekering volle kracht van bewijs tegen hem die ze gedaan heeft. Hetzelfde geldt voor de verklaringen door een van de partijen afgelegd tijdens een ondervraging over feiten en artikelen.

IV. Bewijs tegen en boven het geschrift.

In handelszaken is het bewijs door getuigen toegelaten tegen en boven den inhoud van schriftelijke akten. Is deze regel van toepassing op het verzekeringscontract?

Het is onbetwistbaar dat de verzekeraar tegenover den verzekeringsnemer, die door het

afsluiten van het verzekeringscontract geen handelsdaad stelde, niet zal mogen bewijzen door getuigen dat de inhoud van de polis niet overeenstemt met hetgeen werkelijk overeen gekomen werd.

Mag de verzekerde van zijn kant echter niet ten overstaan van den verzekeraar door getuigen bewijzen dat buiten de geschreven overeenkomst zeker akkoorden tot stand kwamen? Mag bijvoorbeeld de verzekerde bewijzen dat een polis die vermeldt dat zij afgesloten werd voor 10 jaar, in werkelijkheid van jaar tot jaar opzegbaar is? Volgens zekere rechtspraak en rechtsleer zou de verzekerde een dergelijke bewijsvoering mogen doen. Met het oog op deze rechtspraak hebben vele verzekeraars in hun contracten geschreven dat de verzekerde nooit zal mogen bewijzen tegen en boven den inhoud van de polis (33).

Deze thesis is klaarblijkelijk in strijd met artikel 25 van de wet van 1874. Dit artikel schrijft voor dat de verzekeringsovereenkomst moet bewezen worden door geschrift. Dit beduidt dat niet alleen het bestaan van de overeenkomst doch ook de inhoud van al de voorwaarden van het contract door geschrift moet bewezen worden. De verzekerde zal dus niet mogen bewijzen door getuigen dat in strijd met de bepalingen van de polis het contract, alhoewel voor 10 jaar afgesloten, jaarlijks opzegbaar is (34).

V. Vorm van het schriftelijk bewijs.

Voorwat de vorm van het geschrift betreft wordt door de wet van 1874 niets bijzonders voorzien. De algemeene beginselen van het gemeen recht blijven dus in dit opzicht volledig gelden (35).

Voor zoover het contract een commercieel karakter heeft moet het dus niet in dubbel opgemaakt zijn om als volkomen bewijsmiddel te dienen. Dit is onbetwist wanneer het verzekeringscontract een commercieel karakter heeft in hoofde van beide partijen (36). Zoo wordt de zeeverzekeringsspolis bijna steeds in een enkel exemplaar opgemaakt, exemplaar dat door den makelaar aan den verzekerde wordt overgemaakt.

Wanneer de verzekerde bij het afsluiten van de verzekering geen handelsdaad stelde is de toestand minder eenvoudig.

Bij een wederkeerige overeenkomst afgeslo-

ten tusschen een handelaar en een niet handelaar, overeenkomst die in hoofde van den niet handelaar geen handelsdaad is, moeten de voorwaarden waaraan de bewijsmiddelen moeten voldoen, beoordeeld worden volgens de rechtsregels waaraan elk van beide contractanten persoonlijk onderworpen is. De handelaar mag het niet naleven van artikel 1325 opwerpen (37).

Passen we deze redeneering toe op de door niet-handelaars afgesloten verzekeringscontracten, die in hoofde van deze personen geen handelsdaden zijn. Uitgaande van de overweging dat alle verzekeringscontracten in hoofde van den verzekeraar handelsdaden zijn, komt men tot het besluit dat, terwijl de verzekeraar ten overstaan van den verzekerde slechts geschriften mag inroepen die beantwoorden aan de vormvoorschriften van artikel 1325 B.W. (38), de verzekerde, integendeel, een afdoende bewijsmiddel in handen heeft van het oogenblik dat hij in bezit is van een enkel exemplaar, zelfs wanneer dit exemplaar het bestaan van een dubbel niet vermeldt (39).

(Vervolg en slot in het volgend nummer.)

(1) Ordonnantie van Barcelona 1435, art. 11.

(2) Artikels 7 en 8 van de wet van 1930, Picard en Beson, deel 1, n° 117; Lyon, Caen en Renault, *Traité de dr. com.*, 3de uitgave, deel VI, n° 1176.

(3) Hegen *Versicherungsrecht*, deel 1, blz. 310.

(4) Roelli, blz. 27.

(5) Molengraaff, *Handelsrecht II*, blz. 732.

(6) Porter's *Laws of Insurance*, blz. 18.

(7) Wet van 7 Juli 1930, art. 69.

(8) Artikel 468 van het Wetboek van Koophandel van 1875.

(9) Artikel 1433 B. W. en artikel 666 Wetboek van Koophandel voorwat betreft de zeeverzekering.

(10) Artikel 2707 B. W. dat luidt «het contract is nietig indien het niet bij geschrifte werd opgesteld».

(11) Art. 379 B. W. «het verzekeringscontract moet, op straf van nietigheid, opgemaakt zijn in schriftelijken vorm.»

(12) Alhoewel de antwoorden door den verzekerde gegeven voor hem bindend zijn in dien zin dat ze bij later afsluiten van het contract zullen beschouwd worden als deel uitmakend van het contract voorwat de mededeelingsplicht van den verzekerde betreft.

(13) Planiol, Ripert en Esmein, deel IV, n° 131; Laurent, deel XV, n° 469; Aubry en Ray, deel IV, blz. 481.

(14) Brug. Rb. Charleroi, 10 Juni en 23 Juli 1908; J. Trib. 1908, 114; Beroep Angers, 8 Februari 1927, Rev. Gen. Ass. Resp. 1927, 88; een vonnis van het Vrederecht van Brussel, 3de kanton, van 28 November 1906, Rev. de jur. 1907, blz. 66, besluit dat wanneer een aanbod dat «mentionnait les conditions essentielles du contrat et notamment le montant de la prime annuelle» den verzekerde bindt zoodra dit voorstel aanvaard werd; Zie ook in Frankrijk vóór de wet van 1930 Angers, 8-2-1929, Rev. Gen. Ass. Resp. 1927, n° 88.

(15) Vredereg. Brussel, 19 Februari 1909, Pand. Pér. 1909, 310; Rb. v. K. Brussel, 9 September 1929, Pand. Pér. 1929, 341.

(16) Burg. Rb. Brussel, 7 Maart 1898, Pas. 1898, III, 289; Brussel, 10 Juni 1898, Rev. de jur. 1903, P. 3; Burg. Rb. Luik, 24 Januari 1901, Pas. 1901, III, 321; Burg. Rb. Brussel, 26 Oogst 1904, Rev. de jur. 1907, blz. 189; Vredereg. Brussel, 25 November 1907, Rev. de jur. 1908, blz. 20; Vredereg. Brussel, 13 October 1909, Rev. de jur. 1909, blz. 219; Vredereg. Gent, 27 December 1929, J. J. P. 1930, 21.

(17) Vrederegerecht Brussel, 10 Juni 1926.

(18) Vredereg. Brussel, 16 November 1928, Bull. Ass. 1929, 685.

(19) Behoudens de moeilijkheden van bewijs voor den verzekeraar, Beroep Angers, 8 Februari 1927, Rev. jur. Ass. Resp. 1927, 88.

- (20) Burg. Rb. Parijs, 26 Februari 1927; Cas. Pal. 26 October 1927.
 (21) Art. 35 van het K. B. van 17 Juni 1931.
 (22) R. G. A. T. 1933, blz.
 (23) Bürgerliches Gesetzbuch, Par. 147, al. 2.
 (24) Zwitsersche wet van 1908, art. 1, al. 1.
 (25) Zwitsersche wet van 1908, art. 1, al. 2.
 (26) Duitse wet van 1908, par. 81.
 (27) Planiol en Ripert, Traité élémentaire, deel 4, n° 831.
 (28) Art. 7, al. 2.
 (29) R. v. K. Brussel, 25 Juli 1929, J. C. Brux. 1929, 337.
 (30) Rb. van Koophandel Antwerpen, 8 Mei 1907 en 9 Januari 1923 hooger aangehaald.
 (31) Verbreking, 14 Mei 1926, Pas. 1926 I, 373.
 (32) Kortrijk, 22 Maart 1928, P. P. 1928.
 (33) Zie Van Eeckhout, 2de uitgave n° 210.
 (34) Contra, voor de Zeeverzekering, De Smet n° 19.
 (35) Voorbereidende Werken. Proces-verbaal der Regeeringscommissie, artikel 3, zie Begrem en De Baedts, t. II n° 413.
 (36) Aubry en Rau, t. XII, par. 756, nota 49.

- (37) Larombière, t. VI, artikel 1325, n° 36; Baudry, Lacantinerie en Barde, t. IV, n° 2279; Aubry en Rau, t. XII, par. 756, blz. 204.
 (38) Vergelijk R. v. K. Gent, 1 Juni 1932, Rev. Gen. Ass. et Resp. 1935, 1820; uit algemeene bewoordingen waarin het vonnis gesteld is zou men kunnen afleiden dat volgens de Rechtbank van Gent artikel 1325 absoluut toepasselijk is op het verzekeringscontract zoowel tegenover den verzekerde als tegenover den verzekeraar; nochtans dient opgemerkt dat het vonnis, ingegeven door feitelijke overwegingen, klaarblijkelijk enkel het bewijs ten overstaan van den verzekerde heeft voor oogen gehad.
 (39) Zie in anderen zin Van Eeckhout, 2de uitg. n° 209 die van meening is dat een eenig exemplaar slechts kan gelden als begin van bewijs door geschrift zelfs wanneer dit exemplaar verkeerdelijk vermeldt dat het in dubbel opgemaakt werd. Wij kunnen ons niet deze opvatting in geen geval vereenigen voor wat het bewijs tegenover den verzekeraar betreft. Van Eeckhout neemt echter verder aan dat het contract zelfs door middel van telegrammen mag bewezen worden: beantwoordt een telegram aan de vereischten van artikel 1325?

RECHTSPRAAK

94 HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

8e kamer. — 1 Juli 1939.

Voorzitter: M. Babut du Mares.

Raadsheeren: MM. De Landtsheer en Van Laethem.
 Substituut van den Procureur Generaal: M. Van den Eynde de Rivieren.

Pleiters: Mrs Stryckers en Van Lennep.

- I. — NATUURLIJK KIND. — ONDERHOUDSGELD. — ART. 340f B. W. — VERJARING.
 II. — NATUURLIJK KIND. — BEWIJS VAN DE BETREKKINGEN.
 III. — NATUURLIJK KIND. — GELDELIJKE VER-
 OORDEELING. — BURGERLIJKE VERANTWOOR-
 DELIJKHEID VAN DEN GROOTVADER.
 IV. — NATUURLIJK KIND. — ERKENNING. —
 MINDERJARIGE MOEDER.
 V. — BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. — AF-
 STAND.

- I. *De bijzondere rechtspleging voorzien door de wet van 6 April 1908 is dusdanig ingericht dat zij slechts kan aanvangen met de verplichte poging tot verzoening die voor den heer Voorzitter der rechtbank moet gebeuren en voor dewelke deze de partijen moet oproepen op het vertoon van het verzoekschrift dat de aanlegster gehouden is hem ter hand te stellen. Bij het ontbreken van dit stuk kan deze rechtsvordering niet uitgeoefend worden, hetgeen bewijst dat het neerleggen van het rekwest dat niet mag weggelaten worden het begin uitmaakt van de rechtspleging en van het geheel van deze gedingvoering onafscheidbaar is. Het is bijgevolg voldoende het verzoekschrift binnen de drie jaar van af de geboorte van het kind aan den Voorzitter aan te bieden om de verjaring te stuiten.*
 II. *Het bewijs der geregelde en algemeen gekende betrekkingen voorzien door art. 340 B al. 2 mag afgeleid worden uit ernstige vermoedens, zonder dat het rechtstreeksch bewijs der vleeschelijke betrekkingen dient geleverd te worden.*
 III. *De vader van den persoon die tot de kraamkosten veroordeeld is, kan niet burgerlijk verantwoordelijk gesteld worden voor deze kosten, vermits de afstamming alleen, ter uitsluiting van alle schuld van burgerlijken of strafrechtelijken aard, de oorzaak is die het opleggen van de bevallingskosten wettigt.*

- IV. *De minderjarige moeder is gerechtigd zelfstandig en zonder bijstand van een voogd, niet enkel haar kind te erkennen, doch ook de vordering tot bekomen van onderhoudsgeld voor het kind, uit te oefenen.*
 V. *De aanleggende partij mag afstand doen van een rechtsplegingsakte, hetzij stilzwijgend, hetzij uitdrukkelijk; de tegenpartij kan deze verzaking op dezelfde wijze aanvaarden.*
De verzaking door aanlegster is niet afhankelijk van de instemming van verweerders, zolang tusschen partijen geen gerechtelijke overeenkomst gesloten was.

Pauwels t/ Brouwers.

1. — A) Overwegende dat eischers in beroep opwerpen dat de vorderingen gesteund op art. 340 B en 340 C verjaard zijn, daar zij niet binnen de drie jaar sinds de geboorte van het kind Maria Rosalia Brouwers ingeleid werden;

Aangezien uit de voorgelegde stukken de volgende bijzonderheden en feiten onbetwistbaar blijken:

Bovengenoemd kind kwam ter wereld op 5 October 1932 en werd door geïntimeerde Brouwers Maria op 15 Maart 1934 erkend; op 11 Juli 1933 bood eerste beroepene een verzoekschrift aan den heer Voorzitter der rechtbank te Antwerpen, zooals in art. 340 F van het B. W. wordt gezegd, doch dit bleef zonder gevolg daar het kindje toen door de moeder nog niet was erkend; een tweede rekwest werd neergelegd op 21 Januari 1935; het bevel waarbij de heer Voorzitter de verschijning der partijen op 25 Januari stelde werd niet ten uitvoer gelegd;

Daarna, naar aanleiding van een derde verzoekschrift in dato 7 Mei 1935, beval de heer Voorzitter der rechtbank dat partijen voor hem zouden verschijnen op 29 Mei 1935, hetgeen gebeurde; partijen kwamen niet overeen en werden verzonden om zich te voorzien voor de bevoegde rechtbank en op 13 December 1935 werden appellanten bij deurwaardersexploot voor het gerecht geroepen;

Aangezien deze vaste gegevens de ongegrondheid van beroepers bewering aan den dag leggen;

Aangezien inderdaad de bijzondere rechtspleging opgenomen in de wet van 6 April 1908 dusdanig

ingericht is dat zij slechts kan aanvangen met de verplichte poging tot verzoening die voor den heer Voorzitter der rechtbank moet gebeuren en voor dewelke deze de partijen moet oproepen op het vertoon van het verzoekschrift dat de aanlegster gehouden is hem ter hand te stellen ;

Dat bij ontbreken van dit stuk deze rechtsvordering niet kan uitgeoefend worden, hetgeen ongetwijfeld bewijst dat het neerleggen van het rekwist dat niet mag weggelaten worden het begin uitmaakt van de rechtspleging en van het geheel van deze gedingvoering onafscheidbaar is ; (Rép. pr. Droit b. Vo Paternité et filiation n. 194) ;

Dat het bijgevolg voldoende is het verzoekschrift binnen de drie jaar van af de geboorte van het kind aan den heer Voorzitter aan te bieden om de verjaring te stuiten ;

Dat aldus in het hier omschreven geval de vragen strekkende tot het betalen van het onderstandsgeld van de bevallingskosten en onderhoud gesteund op artikels 340 b. en 340 c. Burg. Wetb. niet verjaard zijn ;

B) Aangezien eerste beroeper ook aanstipt doch te vergeefs, dat het aan beroepenen niet toegelaten was eenzijdig en zonder voorafgaandelijke beteckening van verzaking aan de procedure ingeleid door het rekwist van 21 Januari 1935, de rechtspleging te hervatten, zooals zij het deden op 7 Mei 1935 ;

Aangezien het de aanleggende partij vrij staat afstand te doen van een rechtsplegingsakte, hetzij stilzwijgend, hetzij uitdrukkelijk ;

Dat de tegenpartij op dezelfde wijze die verzaking kan en mag aanvaarden ;

Dat ter zake eerste beroeper, zonder eenig voorbehoud gevolg gaf aan het bevel door den heer Voorzitter verleend op 11 Mei 1935 en er evenmin het bevel van 25 Januari 1935 tegen inbracht, hetgeen klaarblijkend de stilzwijgende toestemming van beroeper onderstelt ;

Dat overigens de geldigheid van beroepens verzaking niet afhankelijk was van de instemming van appellanten gezien er op 5 Mei 1935 nog geen gerechtelijke overeenkomst tusschen partijen gesloten was (Rép. pr. Dr. b. Vo. Déistement n. 41 en volg. — Brugge, 5 Mei 1936, R. W. 1935-36, kol. 1670).

II. — Aangaande de uitkeering tot onderhoud ten voordeele van het kind Brouwers Maria (art. 340 B) ;

A) Over de geldigheid, minstens de ontvankelijkheid van dezen eisch ;

Aangezien eerste beroeper de nietigheid, ten minste de onontvankelijkheid van deze vordering opwerpt en daartoe vertoogt dat het verzoekschrift van 7 Mei 1935 en de dagvaarding van 13 December 1935 niet vermelden dat beroepenen handelen in hun hoedanigheid van wettige vertegenwoordigsters van gezegd kind ;

Aangezien in beide stukken echter te lezen staat dat eerste geïntimeerde een onderhoudsgeld van 200 fr. per maand opvoert voor haar kind en zij voegt er bij dat zij het kind erkend heeft ;

Aangezien rechtsleer en rechtspraak aantonen dat de minderjarige moeder gerechtigd is, zelfstandig, zonder bijstand van een voogd, niet enkel haar

natuurlijk kind te erkennen, doch ook nog de vordering tot bekomen van onderhoudsgeld van het kind, in te spannen (Novelles Drt. civ. T. II, Vo. Paternité et filiation n. 480) ;

Dat tengevolge van de erkenning van haar kind de moeder de hoedanigheid van wettelijke beheerster verwerft en over de vaderlijke macht beschikt ;

Dat de bewoordingen die in hierboven genoemde stukken voorkomen de hoedanigheid van geïntimeerde op voldoende wijze te kennen geven ;

Dat ten andere eerste appellant het middel in eersten aanleg niet voorstelde ; dat de wijze waarop hij op den eisch verweer voerde ontegensprekelijk bewijst dat deze partij zoomin van de hoedanigheid van eerste beroepene als van het onderwerp der vordering onwetend was ; dat bovendien de exceptie door beroeper Pauwels Karel zoon tegengesteld gedekt werd, luidens de bepalingen van art. 173 Wetboek voor burgerlijke rechtsvordering ;

Dat ten slotte het hoegenaamd niet bewezen is dat de beweerde nietigheid de belangen van beroeper schaadt ;

B) Ten gronde :

Aangezien eerste appellant beweert dat het getuigenverhoor geen afdoende noch ter zake dienende feiten geopenbaard heeft ;

Aangezien deze partij echter naliet en zich thans nog onthoudt het tegenbewijs van de aangevoerde feiten aan te bieden, en dit alhoewel zij door de beteckening van het tusschenvonnissen al de feiten kende over dewelke getuigenis zou gegeven worden ;

Dat uit diezelfde getuigenissen, waarvan de rechtzinnigheid onbesproken is, blijkt dat Pauwels Karel, zoon, en eerste beroepene samen op straat en in den winkel van getuige Gybels aanhoudend gezien werden en in 1931 en in 1932 ; dat eerste beroeper die brieven en kaarten liet geworden aan geïntimeerde Brouwers Maria zich tegenover haar gedroeg als «een teerdere verloofde» en haar tot driemaal toe, in de afwezigheid zijner ouders, bij hem in huis ontving ;

Dat uit deze feitelijke gegevens ernstige vermoedens ontstaan waaruit het bewijs der geregelde en algemeene gekende betrekkingen voorzien bij art. 340 B al. 2 mag afgeleid worden, vermits het rechtstreeksch bewijs der vleeschelijke betrekkingen niet gevergd wordt. — (B. rechtb. Ieper 2-10-1931. — Rechtsk. Weekbl. 1931-32 kol. 206) ;

Dat aldus uit deze overwegingen blijkt dat de eerste rechter op zeer juiste wijze de vastgestelde feiten ontleed en beoordeeld heeft ;

Aangezien het bedrag van de gevorderde uitkeering tot onderhoud billijk op 200 fr. per maand bepaald werd ;

III. — Over de kosten der bevalling en vier weken onderhoud der moeder (art. 340 C) ;

Aangezien te rechte het vonnis a quo een som van 1.500 frank aan eerste beroepene uit dien hoofde toegekend heeft ; dat deze waardeering niet overdreven is ;

IV. — Nopens de vraag tot schadevergoeding gesteund op artikel 1382 B. W. ;

Aangezien deze eisch gegrond is op het feit dat het buiten huwelijk moederschap een noodlottigen

en schadelijken weerslag op de toekomst van eerste beroepene zal uitoefenen ;

Aangezien de bewijzen door het getuigenverhoor geleverd duidelijk aantoonen de algemeene gekendheid der betrekkingen van eersten beroeper met eerste geïntimeerde zoowel als de verleiding dezer laatste door trouwbelofte en bovendien de verbreking van diezelfde huwelijksbelofte vanwege genoemden beroeper ;

Dat deze feiten aan den dag leggen niet alleen de plichtigheid van dezen eischer in beroep, maar ook nog het oorzakelijk verband tusschen de door hem begane schuld en de schade geleden door beroepene ;

Dat de eerste rechter juist en wijselijk de aangevraagde vergoeding berekend heeft ;

V. — Over de burgerlijke verantwoordelijkheid van 2en beroeper :

Aangezien deze partij te rechte de beslissing a quo afkeurt in zoover deze haar hoofdelijk met eersten beroeper veroordeelt tot het betalen der kraambekkosten, hetzij 1.500 fr. ;

Aangezien het uitzonderlijk karakter der vordering gesteund op art. 340 C de toepassing van art. 1384 B. W. niet toelaat, vermits de afstamming alleen, ter uitsluiting van alle schuld van burgerlijken of strafrechtelijken aard, de oorzaak is die het opleggen wettigt van de bevallingskosten aan hem die betrekkingen heeft gehad met de moeder gedurende den tijd der bevruchting ;

Om deze redenen, het Hof :

Gelet op artikels 24 en 41 der wet van 13 Juni 1935 ; alle strijdige of andere besluiten afgewezen, gehoord ter openbare zitting het eensluidend advies van den Heer van den Eynde de Rivieren, Substituut van den Procureur Generaal ; zegt het beroep der partij Pauwels Karel, zoon ongegrond, verklaart het beroep der partij Pauwels Karel vader, gegrond in de mate hierboven bepaald ; doet derhalve het vonnis a quo te niet in zoover het deze laatste partij hoofdelijk met Pauwels Karel, veroordeelt tot het betalen der som van 1.500 fr. voor bevallingskosten en vier weken onderhoud van eerste beroepene ; bekrachtigt voor het overige het bestreden vonnis ; legt al de kosten van beroep ten laste van Pauwels Karel zoon.

95

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

1ste Kamer. — 15 Juli 1939.

Voorzitter : M. De Vos.

Raadsheeren : MM. C. Delvaux en Barreel.

O. M. : M. Collard.

Pleiters : Mrs Lagrou en Orban.

LEENING BIJ INTERVENTIE. — AFBETALING AAN TUSSCHENPERSOON. — «RES INTER ALIOS ACTA». — SCHULD NIET GEDELGD.

De overeenkomst tusschen den ontleener bij interventie en de bank door wier bemiddeling de leening geschiedde, heeft, tenzij zulks uitdrukkelijk werd bepaald, geen uitwerksel tegenover den uitleener.

De afbetaling door den ontleener aan de bank delgt derhalve zijn schuld tegenover den uitleener niet.

H. t/ T.

Aangezien het verzet regelmatig is in den vorm en de ontvankelijkheid ervan niet is betwist :

Aangezien de hypotheekakte, waarover het geschil loopt, twee overeenkomsten bevat : de eene waarbij eischer in beroep, Heyrman, een geldbelegging doet aan twee geldontleeners, die hoofdelijk jegens hem gehouden zijn, Theodorus Gerardus Tupker, vertegenwoordigd in het geding door de beroepenen, en de Hypotheekbank N. M. en waarvan de eerste, Tupker, als dekking een hypotheecaire inschrijving op een hem toebehoorenden eigendom laat nemen ; de andere overeenkomst, gesloten tusschen Tupker en de Hypotheekbank en waarbij deze laatste haar aandeel in de ontleende som afstaat aan de partij Tupker, die zich verbindt de volledige terugbetaling te doen in annuïteiten ;

Aangezien die tweede overeenkomst naar luid van de leeningsakte gekenmerkt is : «verklaringen en overeenkomst tusschen ontleeners», en niet tegenover den schuldeischer kan ingeroepen worden, aan wien zij volstrekt vreemd is ; zij tot doel heeft het herstel van de ontleende hoofdsom te verzekeren, 't is te zeggen de wedergave ervan op den bepaalden vervaldag ;

Aangezien de akte bepaalt, dat de verplichtingen van beide schuldenaars elkheellijk zijn en ondeelbaar, en dat de ontleeners slechts ontlast zijn door een kwijting uitgaande van Heyrman zelf, bepaling die niet werd nagekomen ;

Aangezien uit de bestanddeelen der zaak blijkt dat, in strijd met de meening van den eersten rechter, de schuldeischer geen opdracht aan de Hypotheekbank heeft gegeven om van Tupker de annuïteiten te ontvangen ;

Aangezien zooals door geïntimeerde aangehaald, tusschen de ontleeners bedongen word dat de geïntimeerden zich verplichtten, tegenover de Hypotheekbank, de jaarlijksche annuïteiten uit te betalen en dat geen enkele betaling zou gedaan worden in handen van den schuldeischer zonder voorafgaandelijke schriftelijke toelating van de Hypotheekbank ;

Overwegende echter, dat die bepalingen, welke ten aanzien van beroeper dienen beschouwd als «res inter alios acta», er toe strekken aan de bank toe te laten zich te vrijwaren tegen een terugvordering die door den uitleener tegen beide schuldenaars eventueel, wegens niet vervulling van de contractsvoorwaarden, kon worden ingeleid ; daartoe het vermogen, aan de bank verleend, na te gaan of de geïntimeerden hun verbintenis jegens den uitleener nakomen waarvoor zij zelve instaat als borg, artikel 1216 van het Burgerlijk Wetboek zijnde van toepassing tusschen de ontleeners, naar luid van de leeningsakte ; daartoe ook het recht aan de bank toegekend, eventueel tegen gedaagden in beroep vervolgingen in te spannen, waartegen de schuldeischer zich niet kan verzetten ;

Aangezien bedongen werd tusschen partijen dat

de grosse aan de Hypotheekbank slechts zou afgeleverd worden tegen een ontvangstbewijs vermeldende de oorzaak van de afgifte ;

Overwegende dat die beschikking klaarblijkelijk tot doel had te beletten dat de Hypotheekbank, zich steunende op het materiele bezit van de grosse, zou kunnen beweren dat de ontleende som voldaan werd ;

Aangezien er ter zake geen aanleiding is tot toepassing van artikel 1162 van het burgerlijk Wetboek, daar de verklaring van de betwiste overeenkomst geenszins twijfelachtig voorkomt ;

Aangezien hieruit blijkt, dat de eisch van gedaagden in beroep, eischeressen in verzet, geen stand houdt ;

Om die redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 Juni 1935 ;

Alle strijdige en verdere besluiten verwerpende, ontvangt het verzet, verklaart het ongegrond diensgevolge beveelt dat het arrest door deze Kamer van het Hof op 24 Mei 1939 geveld, en behoorlijk aan het Hof overgelegd, volledig gevolg zal hebben ;

Verwijst eischeres in verzet in de kosten van het rechtsgeding .

96

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1ste Kamer. — 18 November 1939.

Voorzitter : M. Stelfeld.

Rechters : MM. Sano en Opsomer.

Pleiters : Mrs Poplimont en Van Scharen.

MOBILISATIE. — TOEPASSING DER WET VAN 24 JULI 1939.

Ingevolge art. 3 der wet van 24 Juli 1939, zijn alle termijnen geschorst, welkdanige ook, ten overstaan van een onder de wapens geroepen persoon.

Poplimont qq. t/ Verschueren en Ks.

Gezien de stukken des gedings,
Gehoord de partijen in hunne middelen en besluiten :

Gelet op de wet van 15 Juni 1933 art. 2. 34. 35. 37. en 41 ;

Aangezien bij exploit van 3 October 1939, ten verzoeken van den aanlegger alle verweerders werden aangemaand tot verschijnen op 13 October 1939 voor de Rechtbank van eersten aanleg ten einde de gedingen er hangende en op den algemene rol ingeschreven onder de nummers 62, 144-62, 211 en 66, 362 in hunnen huidige staat te hernemen, besluiten te nemen, te pleiten en te zien recht doen ;

Aangezien het vaststaat dat verweerder P. C. onder de wapens geroepen werd ;

Overwegende dat ingevolge art. 3 der wet van 24 Juli 1939, alle termijnen, welkdanige ook, ten overstaan van een onder de wapens geroepen persoon dienen geschorst te worden ;

Dat uit de voorbereidende werken derzelfde wet blijkt dat geen de minste afwijking aan dezen uit-

zonderingsmaatregel van openbare orde kan geduld worden ;

Dat derhalve de verweerder P. C. niet zou kunnen verplicht worden van op dag en uur bepaald, in het exploit van 3 October 1939 te verschijnen.

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Rechtdoende ten gronde,

Verzendt de zaak naar den Algemeenen Rol, de kosten voorbehouden blijvend.

NOTA. — Art. 3 der wet van 24 Juli 1939, beveelt dat zullen geschorst worden, ten behoeve van den opgeroepen burger alle burgerlijke, commercieele, fiscale en administratieve zaken, hem toegestane termijnen.

De wettekst is duidelijk en blijkt niet vatbaar voor eene beperkende interpretatie. Overigens laat de inzage der voorbereidende werken niet den minsten twijfel aangaande het inzicht van den wetgever van eene volstrekt algemeene schorsing van alle termijnen te bevelen.

Wij lezen inderdaad in de «Documenten van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, No 169 bl. 3, laatste alinea». Er zijn trouwens gronden... om den in het vooruitzicht gestelden maatregel uit te breiden aan den eenen kant, tot alle burgerlijke, commercieele, fiscale en administratieve zaken en, aan den anderen kant, tot alle aan den wederopgeroepen burger toegestane termijnen, tot al de rechtzaken waarin hij partij is en tot alle tegen hem gericht rechtsmiddelen tot ten uitvoerlegging.

Verder lezen wij in het verslag der Commissie voor de Justitie (Documenten — Kamer van Volksvertegenwoordigers, zitting van 28 Juni 1939) onder art. 3. «Dit artikel is het voornaamste van het ontwerp: door het invoeren van de wettelijke schorsing, vestigt het ten voordeele van de teruggeroepen een voorrecht dat zeer de perken van het huidige recht overschrijdt; de draagwijdte van dit voorrecht is volstrekt algemeen en strekt zich uit tot alle burgerlijke-, handels-, fiscale en bestuurlijke zaken».

Ten slotte besluit het verslag als volgt:

«Zoo zullen, in het belang van den teruggeroepene, al de termijnen in onze wetten op de desbetreffende materie voorzien, worden verlengd met den werkelijken duur van zijn terugroeping; termijnen van beroep, van verzet, van voorziening in verbreking, van uitsluiting, van bezwaarindiening, van verjaring, van uitstel, van beslag, om te verschijnen van inschrijving, van neerlegging en alle andere om het even welke».

Het uitstel is dus van toepassing, zooals het vonnis hierboven het vaststelt ook op zaken die reeds voor de mobilisatie werden ingeleid, waarin pleitbezorgers aangesteld werden, tusschenvonnissen uitgesproken werden, enz.

Volgens gezegd verslag is de bepaling van art. 3 van openbare orde, maar de opgeroepene mag hieraan verzaken.

Het voordeel der wet van 24 Juli 1939 kan slechts ingeroepen worden door de burgers terug geroepen in het Belgisch leger. (Koophandelsrechtbank Brussel 7 Oct. 1939, J. d. T. 12 November 1939, kol. 616).

A. Hens, advocaat.

97

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ST NIKLAAS-WAAS

12 December 1939.

Voorzitter : M. Verschuren.

Rechters : MM. De Pillecyn en Heyman.

Referendaris : M. L. Thuysbaert.

Pleiters : Mrs P. M. Orban en W. Melis.

BETALING VAN KOOPWAREN DOOR WISSELS GETROKKEN OP DERDEN. — GEEN SCHULDVERNIEUWING. — AANVAARDING ONDER ONTBINDENDE VOORWAARDE. — VORDERING IN UITVOERING VAN HET KOOPCONTRACT. — RECHT VAN WAARBORG.

I. Wanneer de schuldenaar eener geldsom een wisselbrief in betaling geeft ontstaat er geen schuldvernieuwing maar enkel wijziging in de manier van betaling.

II. De wissels worden dan ook behoudens tegenbewijs vermoed als zijnde aanvaard onder de ontbindende voorwaarde van niet betaling der wisselbrieven.

III. *De vordering ingespannen op grond van het koopcontract is derhalve ontvankelijk.*

IV. *Het niet naleven van de wettelijke voorschriften voor het uitoefenen van het recht van waarborg, heeft alleen voor gevolg deze waarborg te doen verliezen maar blijft vreemd aan de betwisting tusschen koper en verkoper.*

S. t/ H.

Gezien het exploit van rechtsingang van 16 November 1939 ;

Aangezien de eisch er toe strekt : «gedaagde, te zien en hooren veroordeelen aan den aanlegger te betalen, voor de redenen in de dagvaarding uiteengezet, de som van 3.086,40 fr.; dit met de rechterlijke intresten, de kosten des gedings en verklaring dat het te vellen vonnis uitvoerbaar zal zijn bij voorbaat, niettegenstaande verzet of beroep en zonder borgstelling»;

Aangezien de eisch omvat :

1o. eene som van 3.005,80 fr. over verkoop en levering van koopwaren, zijnde, het bedrag der factuur van 21 Augustus 1939 ;

2o deze van 80,60 fr, protestkosten op drie wisselbrieven aan eischer ter hand gesteld en geëndosseerd in betaling van de hiervoren vermelde factuur ;

Aangezien de verweerster, aangaande het eerste punt van den eisch, aanvoert dat de factuur van 21 Augustus 1938, groot 3.005,80 fr. door haar gekweten werd door overhandiging van drie wissels, die door den aanlegger in betaling aanvaard werden ;

Dat de eischer, als derde houder van die wisselbrieven, het recht heeft, in geval van protest van niet-betaling, rechtsvordering uit te oefenen tot betaling op al degenen die borg staan; dat hij, evenwel, gehouden is, op straf van rechtsverval zijn rechtsvordering tot waarborg uit te oefenen binnen de vijftien dagen na dagteekening van het protest;

Dat, ter zake, de aanlegger zijn vordering niet heeft ingesteld binnen den wettelijken termijn en, derhalve, van zijn vorderingsrecht vervallen is ;

Aangezien het door de verweerster aangevoerde rechtsmiddel niet dienend is ter zake ;

Dat, inderdaad, zowel de rechtsleer als de rechtspraak beslissen dat, wanneer de schuldenaar van een geldsom een wisselbrief in betaling geeft, hierdoor geen verandering van voorwerp van de verbintenis ontstaat en dus ook geen schuldvernieuwing, maar enkel een wijziging van de manier waarop de schuldenaar dezelfde schuld betalen zal (Laurent, d. XVIII, Nr 283; De Page, d. III, 590; Fontaine, De la lettre de change, Nrs 1131 en 1133; Kluyskens, De Verbintenissen, bl. 277, Nr 4393; Kortrijk, 14 April 1920, Pas. 1920, III, 143 ; R. v. K. Brussel, 18 Jan. 1923, J. C. Br. 1925, bl. 319; R. v. K. Luik, 14 Juli 1927, J. Liège, 1927, 239; Ber. Brussel, 16 Dec. 1931, J. C. Brux. 1933; R. v. K. Brussel, 18 Febr. 1936, J. C. Brux. 1937, 114) ;

Dat, ten andere, art. 1273, dienaangaande, allen twijfel uitsluit waar het verklaart dat de schuldvernieuwing niet ondersteld wordt en de wil om ze

te bewerken, duidelijk moet blijken uit de verrichting ;

Aangezien de verweerster niet de schuldvernieuwing bewijst waarop ze zich beroept ;

Dat er, ter zake, evenmin, sprake kan zijn van een stilzwijgende schuldvernieuwing, bewijst het voorbehoud, door de aanlegster uitgedrukt bij het in ontvangst nemen van de wisselbrieven, waaruit afdoende blijkt dat laatstgenoemde er geen oogenblik aan gedacht heeft zijn oorspronkelijke schuldverdring, met al de rechten en voordeelen er aan verbonden, te verzaken ;

Aangezien er, integendeel, toepassing dient gemaakt van den, in de handelspraktijken, algemeen geldenden regel, dat de betaling, die geschiedt, door het overhandigen en endosseeren door den koper aan den verkoper, van wisselbrieven, ondersteld wordt gedaan en aanvaard te zijn onder de ontbindende voorwaarde van niet-betaling der wisselbrieven (Fontaine, bl. 311, Nr 1154 ; Ber. Brussel, 16 Mei 1934, P. A. 1934, 303) ;

Dat zulkdanige verklaring van den door de verweerster aangewenden betalingsvorm te meer strookt met de inzichten van partijen, dat, bij ontvangst van de wisselbrieven, de aanlegger uitdrukkelijk verklaard heeft, zonder tegenspraak uit te lokken vanwege de verweerster, de wissels, «onder alle voorbehoud en op verweerster's verantwoordelijkheid» te aanvaarden, er aan toevoegende dat, pas na betaling der wissels, verweerster, voor dezer bedrag, zou gecrediteerd worden ;

Aangezien het vaststaat en, overigens, niet wordt betwist, dat de door de verweerster in betaling gegeven wissels, op den vervaldag, ter betaling aangeboden werden, doch niet betaald door de schuldenaars-aanemers van de wisselbrieven ;

Dat er uit volgt dat de onderhavige vordering van aanlegger tot betaling van de som, welke den prijs vertegenwoordigt van geleverde koopwaren, ontvankelijk is en dat het middel, door de verweerster afgeleid uit de niet-nakoming door den aanlegger van de wettelijke voorschriften voor het uitoefenen van zijn recht tot waarborg, vreemd is aan de betwisting en, derhalve, als ongegrond dient afgevoerd (Ber. Gent, 27 Juni 1916, Pas. 1917, II, 153) ;

Aangezien de eisch, wat het meer gevorderde betreft, niet betwist wordt ;

Op deze gronden :

De Rechtbank, na vastgesteld te hebben dat het exploit van rechtsingang en de andere akten van rechtspleging werden opgemaakt overeenkomstig art. 2 van de wet van 15 Juni 1935, alle verdere of strijdige besluiten afwijzende, veroordeelt de verweerster om aan den aanlegger te betalen, de som van 3.086,40 fr. vermeerderd met de gerechtelijke rente ; verwijst de verweerster in de kosten ;

Verklaart het onderhavig vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande elk verhaal en zonder borgstelling.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

98

VREDEGERECHT TE BRUSSEL

1e Kanton. — 15 Juni 1939.

Vrederechter : Joseph Halflants.
Pl. : Mters Ch. Pelzer en F. Wittemans.

WIJNVERKOOP. — NIETIGHEID VAN OVEREENKOMST. — DWALING OMTRENT PERSOON EN MATERIE.

Er bestaat geen geldige overeenkomst wanneer deze gegeven is geworden tengevolge van dwaling omtrent het wezen zelve der zaak, die het voorwerp der overeenkomst was.

Er is dwaling omtrent het wezen zelve der zaak wanneer een vertegenwoordiger van een wijnhandelaar verzwaart dat hij een andere firma vertegenwoordigt dan door den kooper verondersteld.

Syndicat des Vins d'origine t/ John Hallo.

Aangezien aanlegster betaling eischt der som van 1680 fr. voor leveringen van wijnen volgens faktuur van 25 Februari 1939;

Aangezien verweerder beweert dat er geen geldende overeenkomst tusschen partijen gesloten is geworden daar de vertegenwoordiger van aanlegster zich bij hem aangeboden heeft, komende van den heer Dr Eber, Haringrodestraat, 45, te Antwerpen, dewelke hem opdracht gegeven had zich bij verweerder te begeven daar deze bij den heer Eber wijn had geproefd, die hijzelve bestellen wou;

Aangezien de vertegenwoordiger van aanlegster destijds aan den heer Dr. Eber namens de firma «Reichsgräfllich von Plettenbergsche Weinkellerei-verwaltung» de wijn geleverd had die verweerder bij hem had geproefd, doch dat hij noch aan verweerder, noch aan den heer Eber kenbaar gemaakt heeft dat hij niet meer in dienst was van gene firma doch thans van de firma Carl Klossche Weinkellerei;

Aangezien de bedoeling des verweerders wel was denzelfden wijn te bestellen die aan Dr. Eber geleverd geweest was; dat de vertegenwoordiger van aanlegster hem niet heeft doen opmerken dat het hem onmogelijk was denzelfden wijn te leveren;

Aangezien de toestemming van verweerder aldus slechts door dwaling gegeven is geworden, en door dwaling op het wezen zelve der zaak die het voorwerp der overeenkomst was;

Om deze redenen:

Gezien artikels 4, 34, 37 en 41 der wet van 15 Juni 1935;

Rechtsprekende op tegenspraak en in eersten aanleg;

Alle andere besluitselen verwerpende en namelijk de tegeneisch naar het sluiten der debatten voorgebracht;

Verklaren dat er geen geldende overeenkomst tusschen partijen is gesloten geworden, en bijgevolg wijzen de vraag af;

Verleenen akte aan verweerder dat hij bereid is 80. frank te betalen voor de waarde van twee flesschen die hij gebruikt heeft om den wijn te proeven.

Kosten ten laste van eischende partij.

99

VREDEGERECHT TE NEVELE

5 December 1939.

Vrederechter: M. André Serck.
Pl. : Mrs José Lefevere de Ten Hove en A. Bockaert.

NIET VOORTDURENDE ERFDIENSTBAARHEID. — VERJARING. — BEWIJSLAST.

Bij het opwerpen van de dertigjarige verjaring door den eigenaar van het lijdend erf, berust de bewijslast op den eigenaar van het heerschend erf die een niet voortdurende erfdienstbaarheid inroept, wanneer zijn titel meer dan dertig jaar oud is, en hij het actueel bezit van de erfdienstbaarheid niet heeft.

De Muynck t/ Buysse.

Aangezien de eisch strekt tot het hooren zeggen voor recht, dat het perceel grond gelegen te Aalter en gekend ten kadaster Sectie H 1110, 1111 b en een deel van 1109, toebehoorende aan den verweerder, belast is met een erfdienstbaarheid van doorgang van drie meters breedte, zooals aangeduid is op het plan gehecht aan de geregistreerde acte verleden vóór notaris Goeminne in dato 14 Januari 1879, ten voordeele van de erven deeltmakende van de perceelen gekend ten kadaster Sectie H 1106, 1107, 1108 en 1109 bis, toebehoorende aan den eischer; tot de veroordeeling van den verweerder tot het eerbiedigen van bedoelde erfdienstbaarheid en tot de kosten van het geding;

Aangezien een gelijkvormig uittreksel voorgelegd wordt van een proces verbaal van toewijzing, opgesteld door notaris Alphonse Goeminne, te Aalter, 14 Januari 1879 — geregistreerd te Deynze den 21 Januari 1879, twee bladen zonder verzending, Boek 172, blad 52 Vo 3. De ontvanger geteekend De Backer — waaruit blijkt « dat de koopen tien, elf, twaalf en dertien aan elkander eenen uitweg zullen leveren ter breedte van drie meters zoo denzelfden bij plan opgemaakt door den geometer Gobbe is aangewezen. Dat op dit plan de uitweg loopt ten zuidkante van koop 13 in rechte lijn over koopen 12, 11 en 10 »;

Aangezien blijkt uit de voorgelegde stukken dat deze koopen respectievelijk gelegen zijn te Aalter kadastrale Sectie H : koop tien, nr 1106, koop elf en twaalf, nr 1109 a, koop dertien, nr 1110 a;

Aangezien blijkt uit de expeditie van een geregistreerd proces verbaal van verkoop voorafgegaan door een beschrijving van de verkochte goederen, opgemaakt door de notarissen Arthur Gustaaf Herteleer en Polydoor François Pussemier, 17 Februari 1902, dat de eischer in zake, eigenaar is van de koopen tien, elf en twaalf waarvan reeds sprake, ten voordeele waarvan een uitweg werd voorzien «ten zuidkante van koop dertien» in het proces verbaal van 1879;

Aangezien de verweerder Buysse zich sedert 17 November 1938 tegen den doorgang van den eischer verzet, voor het perceel overeenstemmende met koop dertien; dat hij tot rechtvaardiging van zijn handelwijze staande houdt dat de door den eischer ingeroe-

pen erfdiensbaerheid, teniet gegaan is door de dertigjarige verjaring, daar de eischer zijn recht van doorgang niet meer uitgeoefend heeft te rekenen van 17 November 1908 ;

Aangezien volgens een bijna eenparige rechtsleer en rechtspraak, bij opwerping van de dertigjarige verjaring, de bewijslast van het bestaan van een niet voortdurende erfdiensbaerheid, op den eigenaar van het heerschend erf berust, wanneer, zooals in onderhavig geval, de door hem ingeroepen titel, meer dan dertig jaar oud is ; en hij het actueel bezit van de erfdiensbaerheid niet heeft ;

Dat het immers als logisch voorkomt dat hij die zich beroept op een recht dat een beperking aan het eigendomsrecht van een ander aanbrengt, het bestaan van dit beperkend recht moet bewijzen ; dat trouwens, in het tegenovergestelde geval, de eigenaar van het dienstig erf in de noodzakelijkheid zou gesteld worden een praktisch onmogelijk negatief bewijs te leveren (zie: Planiol d, III, nr 993, bl. 929 — Baudry & Chauveau nr 1163 — Aubry & Rau d, III par. 255 bl. 176 — Beroep Brussel 13 Oogst 1846 Pas. 1848, II, bl. 284 in fine — Cass. fr. Req. 15 Febr. 1842, S. 1842, I bl. 344 — 2 Dec. 1886, S. 1887, I, bl. 12 — D. 1886, I. bl. 422 ; 25 Jan. 1835, I, bl. 92 — 3 Juni 1835, S. 1835, I, bl. 725 — 16 Maart 1903, S. 1908, I, bl. 90) ;

Aangezien de eischer derhalve ofwel een schriftelijke erkenning dient voor te leggen, uitgaande van den eigenaar van het dienstig erf en dagteekende van minder dan dertig jaar, ofwel door alle rechtsmiddelen dient te bewijzen dat door hem, sedert November 1908, ten minste één maal gebruik gemaakt werd van de betwiste erfdiensbaerheid van doorgang ;

Aangezien de eischer ten onrechte de rechtbank aanzoekt den verweerder te bevelen zijn eigendoms-titel voor te leggen die, naar hij meent, minder dan dertig jaar oud is en derhalve misschien het bestaan van de betwiste erfdiensbaerheid zou kunnen vaststellen en elke verdere betwisting uitsluiten ;

Dat het inderdaad den eischer vrijstaat een afschrift voor te leggen van den eigendoms-titel van den verweerder hem afgeleverd door den bewaarder der hypotheek, en desnoods overeenkomstig art. 846 en volgende van het B. W. Rvd. een vonnis van dwanguitgifte aan te vragen ;

Aangezien het dus past, vooraleer ten gronde uit te spreken, den eischer te machtigen het bewijs te leveren van het bestaan van de erfdiensbaerheid van doorgang in kwestie ;

Om die redenen :

Wij, Vrederechter, rechtdoende op tegenspraak, alle verdere en tegenstrijdige besluiten verwerpende, vooraleer ten gronde uit te spreken :

Machtigen den eischer een schriftelijke erkenning voor te leggen van de betwiste erfdiensbaerheid, uitgaande van den eigenaar van het dienstig erf en dagteekende van minder dan dertig jaar ;

Bij gebrek aan voorlegging van een dergelijk stuk binnen de maand te rekenen van heden, machtigen den eischer te bewijzen door alle middelen van recht, getuigen inbegrepen, behoudens het tegenbewijs door den verweerder, dat sedert 17 November 1908,

en vóór 17 November 1938, door hem ten minste één maal gebruik gemaakt werd van de betwiste erfdiensbaerheid van doorgang ;

Zeggen dat in dit laatste geval, het getuigenverhoor zoowel als het tegenverhoor, zullen plaats hebben, Dinsdag, 9 Januari 1940.

Behouden de uitspraak nopens de kosten voor.

Geven akte aan den eischer hiervan, dat hij den eisch schat op meer dan 1.000 frank en op minder dan 5.000 frank.

100 POLITIERECHTBANK TE AALST

26 November 1937.

Politierechter : M. D'Hollander.
Pleiter : Mr L. Moyersoen.

GEMEENTEREGLEMENT. — VOETPADEN. — PLA-
VEIING. — GEEN KONINKLIJKE GOEDKEURING.
— NIETIGHEID.

*De gemeente die de last van het aanleggen van voet-
paden, die zij hoefde te dragen, aan bijzonderen oplegt,
voert een belasting in. De Koninklijke goedkeuring is
noodzakelijk.*

O. M. t/ D. S.

Betichte wordt vervolgd om sedert minder dan 6 maanden, in zijn voetpad het model en de soort van plaveien niet gebruikt te hebben door het Gemeentebestuur voorgeschreven, dit tegenstrijdig met het voorschrift van het Gemeentereglement der Gemeente Gijsegem van 13-7-1935, art. 21/7 en LXII en LXIII.

I. — Het feit staat vast.

II. — Het kwestieus reglement werd bij afschrift gezonden aan den heer Gouverneur, voor overmaking aan de Bestendige Deputatie, die er ontvangst van gaf op 21 Augustus 1936 ; het reglement werd ook ingelascht in het Bestuurlijk Memoriaal der Provincie voorgeschreven bij art. 78 der Gemeentewet op 23 Februari 1937, n° 91-2 de afdeeling blz. 20 van boekdeel 234 en kopij ervan werd gestuurd aan de Griffie van de Rechtbank van eersten aanleg en aan deze van 't Vrederecht.

Het reglement werd niet onderworpen aan de goedkeuring van den Koning.

Is de goedkeuring van den Koning noodzakelijk ?

Het art. 78 der gemeentewet spreekt van geen koninklijke goedkeuring. Nochtans kan het reglement niet toegepast worden om reden het eene belasting invoert door de Gemeente doordat zij de last van het aanleggen van voetpaden, die zij hoefde te dragen, aan bijzonderen oplegt.

En er mag geen taks ingevoerd worden zonder goedkeuring bij Koninklijk Besluit (zie : Arrest Verbrekingshof, 21 Jan. 1889, Pas. 1889, 1, 88 ; zie ook art. 76/5° der Gemeentewet) ;

III. — Indien zelfs het kwestieus reglement kan toegepast worden — quod non — dan nog dient er aangenomen te worden, dat uit het eerste alinea van art. 2 van het reglement, de voornoemde verplichting slechts opgelegd wordt aan bijzonderen

die op hun eigendom nieuwe straten openen; de betichte woont op den steenweg te Gijsegem, dus niet in eene nieuwe straat.

Zoo kan dit reglement niet ingeroepen worden tegen den betichte.

Vonnissende tegensprekelijk;

Zegt dat het reglement van Gijsegem, in dato 13 Juli 1935, namelijk art. 2/7 niet kan toegepast worden bij gemis aan goedkeuring vanwege den Koning en dat in alle geval dit reglement niet toepasselijk is in het huidige geval.

Verzendt zoo betichte van 't vervolg zonder onkosten, deze ten laste van den Staat blijvende en bedragende 22,44 frank.

NOTA. — Het reglement dat de gemeenteraad van Gijsegem-bij-Aalst, heeft gestemd is hoofdzakelijk een politiereglement, dat alsdusdanig geen koninklijke goedkeuring behoeft. De gemeenteoverheid heeft zich gedragen naar de eischen van artikel 78 van de Gemeentewet — volgens hetwelk het volstaat dat dergelijk reglement medegedeeld wordt aan de Bestendige Deputatie.

Maar de Rechtbank merkt te recht op dat een artikel van dit reglement een werkelijke belasting invoert, zoodat niet meer artikel 78 maar wel art. 76 alinea 5 toepasselijk is.

Inderdaad de voetpaden maken deel uit van den openbaren weg. Het leggen en onderhouden vallen ten laste van de gemeente. Wanneer zij deze last oplegt «aan de aangelande eigenaars», dan voert zij eene belasting in; in het belang van de veiligheid en de zindelijkheid (Cass. 21 Jan. 1889 - Par. I. 88).

De betichte was vervolgd omdat hij het herleggen van het voetpad, hij het model van de soort van plaveien niet gebruikt had door het reglement voorgeschreven.

Het lijkt ons duidelijk dat de verplichting op een bepaalde wijze te plaveien, eenzelfde verplichting uitmaakt met deze die de plaveiing oplegt, en dus ook eene belasting uitmaakt.

L. M.

WETGEVING

KONINKLIJK BESLUIT van 12 December 1939. —

Tarief van gerechtskosten in burgerlijke en handelszaken. — Rechten en uitschotten van de deurwaarders. — Bedragen toe te kennen aan de getuigen, de politiecommissarissen, de burgemeesters of de schepenen. — Loon van de bewaarders van inbeslaggenomen goed.

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Gelet op artikel 67 der Grondwet;

Gezien de wet van 16 Juni 1919, waarbij aan de regeering machtiging wordt verleend om aan de bepalingen betreffende de gerechtskosten in strafzaken en de proceskosten in burgerlijke en handelszaken wijzigingen toe te brengen;

Gelet op artikel 41 der wet van 29 Juli 1929, betreffende den gerechtelijken bijstand en de toelating om kosteloos te procederen;

Gezien de wet van 15 Juni 1935, op het gebruik der talen in gerechtszaken;

Herzien het koninklijk besluit van 27 Mei 1929, betreffende het tarief van gerechtskosten in burgerlijke en handelszaken en tot vaststelling van de belooningen en uitschotten der deurwaarders, gewijzigd bij het koninklijk besluit van 27 Mei 1936; het koninklijk besluit van 11 September 1929, houdende, wat betreft het voorschieten van de verplaatsingskosten en bijkomende onkosten, uitvoering van de wet betreffende den gerechtelijken bijstand en de toelating om kosteloos te procederen;

Op de voordracht van onzen Minister van Justitie,

Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. De rechten en uitschotten van de deurwaarders, de bedragen toe te kennen aan de getuigen, de politiecommissarissen, de burgemeesters of schepenen, en de loonen van de bewaarders van inbeslaggenomen goed worden vastgesteld door de navolgende bepalingen waarbij het koninklijk besluit van 27 Mei 1929, gewijzigd bij het koninklijk besluit van 27 Mei 1936, ingetrokken wordt.

Tarief van gerechtskosten in burgerlijke en handelszaken. — Rechten en uitschotten van de deurwaarders. — Bedragen toe te kennen aan de getuigen, de politiecommissarissen, de burgemeesters of de schepenen. — Loon van de bewaarders van inbeslaggenomen goed.

TITEL I. — Algemeene bepaling.

Artikel 1. De verrichtingen van de deurwaarders in de uitoefening van hun ambt in burgerlijke en handelszaken, met inbegrip van de gedingen vóór de arbeids-gerechten, scheidsmannen en scheidsrechterlijke commissiën, worden volgens de gevallen vergoed :

- 1° met gegradeerde rechten;
- 2° met evenredige rechten;
- 3° per vacatie;
- 4° met vaste rechten.

De deurwaarders hebben daarenboven recht op de terugbetaling van hun kosten en uitschotten en op reisvergoeding.

Art. 2. De deurwaarders mogen, op straffe van terug-gave, van schadevergoeding en desgevallend van ontzetting, geen hogere rechten of kosten welke andere ook eischen dan deze die bij dit tarief zijn vastgesteld.

Vóór alle regeling dienen de deurwaarders aan partijen de omstandige opgave ter hand te stellen van de bedragen welke deze verschuldigd zijn.

De deurwaarders dienen een register te houden waarin zij, in de volgorde der dagen en zonder eenige tusschenruimte, al de bedragen welke zij van partijen ontvangen of voor hen uitgeven, inschrijven met vermelding van den naam dezer partijen en van de reden van de ontvangst of van de uitgave.

Zij moeten dit register voorleggen bij elke vordering of wanneer zij een eisch tot verwijzing in de kosten indienen en, bij gebreke van voorlegging of van het regelmatig bijhouden van het register, worden zij in hun eisch niet ontvankelijk verklaard.

Art. 3. Het recht van weerhouding is den deurwaarder toegekend tot hem zijn kosten en rechten betaald zijn. Dit recht geldt zoowel voor de door hem opge-maakte akten en voor de hem in handen gestelde stukken als voor de bescheiden welke hij zich door middel van zijn uitschotten heeft aangeschaft.

Deze akten, stukken en bescheiden dienen, echter, in een rechtmatig en desnoods, als zoodanig door de Kamer voor tuchtzaken erkend belang, steeds voorloopig ter inzage gegeven aan elken openbaren of ministerieelen ambtenaar of aan elken advocaat-raadsman van de partij die hierom verzoekt, met last van teruggave in handen van den deurwaarder zoodra die inzage niet meer noodig is.

Art. 4. De sommen verschuldigd wegens rechten, kosten en uitschotten zijn, tegen den in burgerlijke zaken geldenden wettelijken interest, ten koste van den lastgever, van rechtswege rentegevend met ingang van den dertigsten dag nadat de staat onder een ter post aangeteekend omslag aan voornoemden lastgever werd verzonden.

De termijn neemt een aanvang te rekenen van den negentigsten dag, wanneer de rechten, kosten en uit-

schotten verschuldigd zijn door een openbare administratie.

De interesten nemen een einde op den dag van de betaling; zij worden naderhand vereffend op verzoek door den deurwaarder ingediend; zij zijn enkel verschuldigd wanneer zij ten minste tiën frank bedragen.

Art. 5. Het is de deurwaarders op tuchtstraf verboden hun rechten, kosten of uitschotten te verdeelen met derden. Zij mogen ze aan hun cliënten niet gedeeltelijk kwijtschelden, tenzij met toelating van de Kamer voor tuchtzaken.

TITEL II. — Gegradeerde rechten

Art. 6. Tot vaststelling van de gegradeerde rechten, worden de akten van de deurwaarders gerangschikt in zes klassen, bepaald door het gevorderde bedrag of door het bij de akte beoogde doel, geschat overeenkomstig de regelen vastgesteld bij de artikelen 22 tot 31 der wet van 25 Maart 1876 en, indien het vonnis werd uitgesproken, door het bedrag van de veroordeeling:

Klas A, tot 400 frank.

Klas B, meer dan 400 frank tot 1.000 frank.

Klas C, meer dan 1.000 frank tot 2.500 frank.

Klas D, meer dan 2.500 frank tot 5.000 frank.

Klas E, meer dan 5.000 frank tot 50.000 frank.

Klas F, meer dan 50.000 frank.

Art. 7. Is de waarde niet te bepalen bij toepassing van de bij de artikelen 22 tot 31 der wet van 25 Maart 1876 vastgestelde regelen, dan worden de akten gerangschikt onder klas D indien de zaak tot de bevoegdheid van den vrederechter behoort, en onder klas E in de andere gevallen.

Art. 8. Aan den deurwaarder wordt 5 frank toegekend voor ieder aanmaning door middel van een brief onder bedreiging met vervolging.

Werd met de aanmaning het daarbij beoogde doel bereikt, dan wordt het recht opgevoerd tot 15, 25, 30, 40 of 50 frank naar gelang de waarde van de verkregen tenuitvoerlegging 400 frank, 1.000 frank, 2.500 frank, 5.000 frank of 50.000 frank overschrijdt.

Desvoorkomend heeft de deurwaarder daarenboven recht op de terugbetaling van de portkosten.

In geval van vervolging in gevolge een aanmaning door middel van en brief, zijn de door de verzending van den brief veroorzaakte bijkomende kosten ten laste van den verzoeker.

Art. 9. Volgens den aard worden de akten forfaitair begroot als volgt:

A. De dagvaarding om vóór de vrederechters te verschijnen, de dagvaarding vóór de rechtbanken van eersten aanleg, de dagvaarding om vóór de rechtbanken van koophandel, de scheidsmannen of de scheidsrechterlijke commissiën te verschijnen, de dagvaarding in de arbeidsgerechten, de akte houdende dagvaarding om vóór een Hof van beroep te verschijnen, de dagvaarding in kortgeding in burgerlijke of handelszaken, de beteekening van door die rechtsmachten uitgesproken beschikkingen, de aanmaning tot terugkeeren in de echtelijke woning, de beteekening van een verkoop, het verzet tegen titels aan toonder, de ontkenning van vaderschap, het bevel strekkende tot beslag op vaste goederen of tot dadelijke uitwinning, het beslag op vaste goederen, het beslag onder derden, de opheffing er van en de aanzegging van de dagvaarding tot geldigverklaring, de aanmaning aan de ingeschreven schuldeischers, de aanzegging van de processen-verbaal van inbeslagneming of van vergelijking, de beteekening van afstand, de bevelen op grond van artikel 819 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, het proces-verbaal van aanbod tot gereede betaling, de

bewaargeving van gelden, het proces-verbaal er inbegrepen, elk proces-verbaal van niet-bevinding, van vergelijking op vroegere inbeslagneming, van tentoonstelling van zilveren vaatwerk, ringen en juweelen en van vergelijking vóór den verkoop, het proces-verbaal van kennisneming van het lastkohier waaruit de oneenigheid van de schuldeischers blijkt (art. 18 der wet van 4 September 1908), de opzegging van huurders en de exploten van allen aard die niet afzonderlijk begroot werden:

Klassen :	A	B	C	D	E	F
Fr.	20,00	30,00	40,00	55,00	70,00	80,00

Deze begroting dekt forfaitair: het oorspronkelijk stuk, een afschrift, de inschrijving in het register, het omslag, de correspondentiekosten, de visa's, de lichte van een bewijs van inschrijving in de bevolkingsregisters, de inschrijving op de rol, de bestelling en afhaling van de afschriften of uitgaven der rechterlijke beschikkingen, de reis onder voorbehoud van de bepalingen van artikel 21.

Voor ieder afschrift meer, wordt en vijfde van het forfaitair recht toegekend. Indien een of meer afschriften moeten beteekend worden aan personen die dezelfde woonplaats hebben, dan geeft het eerste afschrift recht op een vijfde, de overige op een tiende.

B. Ieder proces-verbaal van appositie van plakbrieven, met inbegrip van vijf plakbrieven, de inschrijving in het register, de correspondentiekosten en de reis zooals hiervoren is bepaald:

Klassen :	A	B	C	D	E	F
Fr.	30,00	40,00	50,00	65,00	80,00	100,00
Ieder plakbrief meer :						
Klassen :	A	B	C	D	E	F
Fr.	3,00	4,00	5,00	6,50	8,00	10,00

TITEL III. — Evenredige rechten.

Art. 10. Voor elken verkoop op inbeslagneming of door het gerecht gemachtigd, of op vordering van een gerechtelijk lasthebber gedaan, wordt het evenredig recht vastgesteld op het totaal bedrag van de toewijzing overeenkomstig de volgende regeling:

- 3 frank t. h. op de eerste 50.000 frank;
- 2 fr. 50 c. t. h. op de volgende 50.000 frank;
- 1 fr. 50 c. t. h. op de volgende 100.000 frank;
- 1 frank t. h. op de volgende 200.000 frank;
- 75 centiem t. h. op de volgende 300.000 frank;
- 50 centiem t. h. op de volgende 2.300.000 frank;
- 0 centiem t. h. op het overige.

De waarden worden van 100 tot 100 frank gevolgd, zonder breuk.

Het recht dekt de verrichtingen betreffende de aankondigingen in de dagbladen, de plakbrieven en de aangifte van verkoop ten kantore der registratie.

Het recht mag niet minder dan 100 frank bedragen.

Wanneer de vergelijking bovenaan op het proces-verbaal van verkoop, wordt gedaan, wordt deze vergelijking vergoed door het recht van den verkoop.

TITEL IV. — Vacaties.

Art. 11. A. Aan den deurwaarder worden, boven het bij artikel 9 voorziene gegradeerde recht, volgens de gevallen, een of meer vacaties toegekend voor elk proces-verbaal houdende herhaald bevel of inbeslagneming of voor elk proces-verbaal van niet-bevinding, van vergelijking op vroegere inbeslagneming, van tentoonstelling van zilveren vaatwerk, ringen en juweelen, en

van vergelijking vóór den verkoop wanneer deze geen plaats heeft, met inbegrip van den tijd besteed aan het maken van de afschriften, aan het vorderen van den magistraat die opdracht ontving om het openen der deuren bij te wonen, aan de vacatie in kort geding.

B. Een vacatie is aan den deurwaarder verschuldigd voor de opzoekingen en inlichtingen die betrekking hebben op de aanduiding van de goederen en de beschrijving van een vaartuig in een bevel of in een exploit van inbeslagneming gedaan hetzij op grond van de artikelen 11, 14 of 24 der wet van 4 September 1908, zonder dat er evenwel aanleiding bestaat tot het samenvoegen van vacaties in geval van beschrijving in een bevel en in een exploit van inbeslagneming.

Art. 12. Wanneer het recht per vacatie begroot wordt, wordt 15 frank per uur en 45 frank minimum toegekend.

Elk begonnen uur is ten volle betaalbaar.

De akte vermeldt het uur waarop de verrichtingen een aanvang namen en eindigen, alsmede de uren tijdens dewelke zij onderbroken werden; bij gebreke daarvan, wordt alleen het minimum aangerekend.

Het minimum van 45 frank wordt op 30 frank teruggebracht wanneer het belang minder dan 1.000 frank bedraagt.

TITEL V. — *Vaste rechten.*

Art. 13. Aan den deurwaarder wordt toegekend :

- a) 5 frank voor elke bijeenkomst;
- b) 2 frank voor ieder antwoord op een aanvraag om inlichtingen.

De deurwaarder heeft daarenboven recht, desvoorkomend, op de terugbetaling van de kosten voor port.

De bij dit artikel voorziene rechten zijn niet verschuldigd indien de deurwaarder gelast wordt te instrumenteren ingevolge de bijeenkomst of het antwoord op de aanvraag om inlichting.

Art. 14. 1° Wordt begroot op 5 frank : het afhalen van een uitgifte of van een afschrift van rechterlijke beschikking wanneer er geen beteekening op volgt of wanneer dit niet begrepen is in het bij artikel 9 voorziene forfaitair bedrag.

2° Worden begroot op 10 frank :

- a) de verrichtingen betreffende het inlasschen in de dagbladen, en per dagblad, hetzij van een uittreksel uit een exploit, hetzij van de aankondiging van een gerechtelijken verkoop;
- b) de gezamenlijke verrichtingen betreffende de bekendmaking door middel van gedrukte plakbrieven;
- c) het tijdverzuim van den deurwaarder, die tot een verkoop is overgegaan, om zijn kosten door den rechter te doen begrooten (art. 657 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering);
- d) de aan den verkoop voorafgaande aangifte ten kantore der registratie.

3° Worden begroot op 30 frank :

- a) het vorderen van de verplaatsing van den vrederechter en het verkrijgen van het bevelschrift van dezen magistraat met het doel, voor dezen laatste, zich te begeven ter plaatse waar de tot gijzeling veroordeelde schuldenaar verblijft (Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, art. 781);
- b) elke vordering van een uittreksel uit den kadastralen legger of uit het kadastraal plan;
- c) al de bemoeiingen in het kantoor der hypotheeken, welk ook het aantal er van zij per arrondissement, ter fine van overschrijving, kanteekening, lichting van hypothecaire certificaten of opname in het inschrijvingsregister van de zee- en binnenschepen;
- d) het proces-verbaal houdende opgave van den lastgever van den koper van een zee- of binnenschip (art. 20 der wet van 4 September 1908);

e) de akte van aanbeveling in gijzeling van den gegijzelde Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, art. 792 en 793);

f) het ter voldoening aan artikel 901 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering opgemaakte proces-verbaal;

g) de verrichtingen van den deurwaarder om den staat van verdeling van de opbrengst van den verkoop op te maken;

4° Wordt begroot op 75 frank :

het opstellen van het bij artikel 18 der wet van 4 September 1908 voorgeschreven lastkohier.

5° Wordt begroot op 150 frank :

de tenuitvoerlegging van lijfswang, het proces-verbaal van ingevangenisstelling, het inroepen van de gewapende macht, de inschrijving op de gevangenrol (Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, art. 783 tot 789). Deze som wordt toegekend tot vergoeding van gelijk welke stappen die hij zou hebben te doen. Het recht wordt opgevoerd tot 180 frank indien er kort geding is (art. 786 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering).

Art. 15. Elke beteekening van pleitbezorger aan pleitbezorger wordt begroot :

- 1° ten behoeve van een aangezegden pleitbezorger :
in de rechtbank van eersten aanleg frank 10
in het Hof van beroep 12
- 2° per aangezegden pleitbezorger meer, één vierde.

Die rechten worden binnen de maand aan den schatbewaarder van de Kamer voor tuchtzaken afgedragen.

Art. 16. De rechten van de deurwaarders ter rolle voor de oproeping van ieder ter rolle ingeschreven rechtszaak die aanleiding geeft tot de heffing van het recht ten behoeve van den Staat, onverschillig hoeveel oproepingen er zijn, worden begroot op :

- 1° vóór het vredegerecht frank 3
- 2° vóór de rechtbank van koophandel 8
- 3° vóór de rechtbank van eersten aanleg 10
- 4° vóór het Hof van beroep 20
- 5° vóór het Hof van verbreking 30

Die rechten worden door den griffier geïnd samen met het rolrecht en binnen de maand aan den schatbewaarder van de Tucht-kamer der deurwaarders overhandigd.

Art. 17. De gezamenlijke opbrengst van de bij de artikelen 15 en 16 bedoelde rechten dient om de uitgaven van den dienst der bank en van den dienst der terechtzittingen, alsmede de algemeene onkosten van de Kamer voor tuchtzaken te voldoen; het overige wordt, desvoorkomend, overeenkomstig artikel 95 van het decreet van 14 Juni 1813 verdeeld.

TITEL VI. — *Kosten en uitschotten.*

Art. 18. Worden als kosten gerekend :

- 1° de afschriften van en uittreksels uit met de exploiten beteekende authentieke of onderhandsche akten en om 't even welke andere stukken;
- 2° de uitgiften van processen-verbaal van verkoop;
- 3° de door toedoen van den deurwaarder gedane vertaling van de bij 1° van dit artikel bedoelde stukken zoowel als van de exploiten wanneer zij in twee talen moeten beteekend worden of wanneer een vertaling er van door den beteekenden persoon wordt gevorderd.
- 4° de reiskosten.

Art. 19. Aan den deurwaarder wordt 1 frank per rol geschrift van tweehonderd lettergrepen toegekend :

- a) voor de afschriften van de stukken welke met het exploit moeten afgegeven worden;
- b) voor de uitgifte van een proces-verbaal van verkoop.

Ieder gedeelte van een rol telt als een rol.

Art. 20. Wanneer de vertaling door toedoen van den deurwaarder gedaan wordt, wordt hem vijf frank per rol van tweehonderd lettergrepen toegekend.

Art. 21. De verplaatsing van de deurwaarders wordt begroot op 1 fr. 50 c. per kilometer zoo voor de heen- als voor de terugreis. De afstanden worden berekend volgens de gegevens en aan de voorwaarden door de tabel en het boek der wettelijke afstanden vastgesteld :

a) de verplaatsing van de deurwaarders bij de gerechtshoven, van die bij de rechtbanken van eersten aanleg van eerste klas en van die van de vrederechten waarvan de zetel gelegen is hetzij in de arrondissementshoofdplaats van een rechtbank van eerste klas, hetzij in eene gemeente die er aan grenst, en waarvan de wettelijke afstand ten hoogste vijf kilometer bedraagt, wordt begroot in de mate waarin de afstand tusschen de gerechtelijk-arrondissementshoofdplaats en de plaats van bestemming vijf kilometer overschrijdt;

b) voor de deurwaarders van de overige rechtbanken van eersten aanleg of van de overige vrederechten, wordt de verplaatsing begroot in de mate waarin de afstand tusschen de hoofdplaats van het kanton der standplaats van den deurwaarder en van de plaats van bestemming vijf kilometer overschrijdt;

c) wanneer de deurwaarder zich buiten de grenzen van het kanton zijner standplaats verplaatst, wordt de begroote som tot de helft teruggebracht. Zij wordt insgelijks tot de helft teruggebracht in het geval voorzien bij littera a hierboven, wanneer de deurwaarder zich verplaatst buiten de grenzen gevormd door de agglomeratie der kantons waarvan de gemeente, zetel van het kanton, aan de arrondissementshoofdplaats grenst.

Die vermindering wordt niet toegepast wanneer de verplaatsingen geschieden om een of meer origineelen te sparen;

d) De begroote som is verschuldigd voor de verplaatsing over meer dan vijf kilometer van het centrum der gemeente aan dewelke een grondgebied werd aangehecht na het van kracht worden van het koninklijk besluit van 9 October 1908 tot vaststelling van de tabel en het boek der wettelijke afstanden;

e) Inzake protest van een wisselbrief of protest van een orderbriefje, is de voor de verplaatsing te waardeeren som verschuldigd zoodra, overeenkomstig het hierboven vastgestelde onderscheid, de afstanden twee kilometer overschrijden en, in dit gebeurlijk geval, wordt drie frank voor de eerste twee kilometer toegekend.

Art. 22. Worden als uitschotten gerekend :

1° de door den deurwaarder gedane voorschotten om zich de uitgiften, uittreksels, afschriften of stukken aan te schaffen welke hij noodig heeft voor het betrekken van zijn exploten;

2° de reiskosten in geval van lijfswang, de kosten van verplaatsing van huisraad in geval van verkoop of van uitzetting en de kosten van oproep;

3° de door den deurwaarder verplicht uitgegeven sommen voor de uitoefening van zijn ambt, als daar zijn : doorgangsrecht over brug of door tunnel, heffing door de besturen;

4° de kosten der gedrukte plakbrieven, het loon der aanplakkers, de kosten van de aankondigingen of uittreksels in de dagbladen.

Art. 23. De bij vorig artikel voorziene uitschotten van den deurwaarder worden hem terug betaald op vertoon van de kwijtschriften der ondernemers van vervoer, arbeiders, oproepers, drukkers, aanplakkers of uitgevers, of op de door hem ingediende stukken tot staving er van of op de vermelding welke er het origineel van de beteekeende akte van gedaan wordt, of op

de bevestiging door hem in zijn proces-verbaal van ingevangenisstelling, van verkoop of van uitzetting gedaan indien de voerlieden of dienstlieden niet kunnen schrijven.

Art. 24. Voor de akten van pleitbezorger aan pleitbezorger worden geen reiskosten geind.

Art. 25. Aan de getuigen die geroepen worden om den deurwaarder bij te staan in de gevallen waar hun tusschenkomst bij de wet gevorderd wordt, wordt voor elke vacatie van een uur, acht frank toegekend.

De eerste vacatie wordt geheel gerekend; de andere worden betaald per half uur naar rato van den besteden tijd.

Moeten de getuigen zich verplaatsen, dan worden dezer reiskosten aan den deurwaarder terugbetaald tegen het laagste tarief.

Art. 26. In geval van beslag op vruchten te velde of van beslag op een schip, wordt aan den veldwachter of aan ieder bewaarder vijf frank per dag toegekend.

Art. 27. Er wordt vijftien frank toegekend aan den politiecommissaris of aan den burgemeester of schepen, wanneer dezen zulks vorderen, om de opening van op slot zijnde deuren en meubels bij te wonen of om, zoo noodig, den deurwaarder hulp en bijstand te verleenen.

Art. 28. Wanneer een deurwaarder een vonnis heeft beteekend, wordt er voor een eerste bevel noch recht noch uitschot toegekend, zelfs indien dit bij afzonderlijke akte werd beteekend.

Art. 29. Wanneer een akte door een deurwaarder opgemaakt wordt om door een anderen te worden beteekend, komt een vierde van het forfaitair recht aan den eerste toe, de rollen aan hem die ze voor eensluitend verklaart, het overige van de gezamenlijke kosten wordt aan den tweede toegekend.

TITEL VII. — Vóór het vrederecht aangebrachte geschillen, waarvan het bedrag niet de waarde van den hoogsten aanleg te boven gaat of betreffende een uitkeering tot levensonderhoud.

Art. 30. De navolgende regelen worden vóór het vrederecht in acht genomen wanneer het gezamenlijk bedrag van den hoofdeisch de waarde van den hoogsten aanleg niet overschrijdt en voor de vorderingen tot toekenning, verhooging, verlaging of opheffing van een uitkeering tot levensonderhoud.

Voor elk exploit of dagvaarding, verzet of aanzegging, met uitsluiting van de beteekening van een vonnis, de bevelen vóór de tenuitvoerlegging en de akten van tenuitvoerlegging, wordt toegekend.

Vijftien frank wanneer de waarde van het geschil 400 frank niet overschrijdt;

Twintig frank wanneer zij dit bedrag te boven gaat; Het vierde van het recht voor ieder beteekend afschrift;

Het bedrag toegekend voor de reis.

Voor de exploten beteekend bij toepassing van de eerste drie paragrafen van artikel 49 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, wordt toegekend :

Tien frank voor het origineel;

Eén frank, met daarbij de kosten van een aangeteekenden brief, voor ieder afschrift.

Artikel 2. De eerste acht alinea's van littera D van het koninklijk besluit van 11 September 1929, houdende, wat betreft het voorschieten van de verplaatsingskosten en bijkomende onkosten, uitvoering der wet betreffende den gerechtelijken bijstand en de toelating om kosteloos te procederen, worden vervangen door de volgende bepalingen :

« D. Deurwaarders :

» Aan den deurwaarder wordt toegekend voor de afschriften van en uittreksels uit akten beteekend met

de exploten per rol geschrift van tweehonderd lettergrepen, waarbij ieder gedeelte als een rol telt, één frank voor de eerste vijf afschriften, voor het zesde tot tiende afschrift, vijftig centiem, en voor de volgende, vijf en twintig centiem.

» De verplaatsing van den deurwaarder wordt gewaardeerd op zestig centiem per kilometer in de gevallen en aan de voorwaarden waar artikel 21 van het tarief van de rechten en uitschotten van de deurwaarders in burgerlijke en handelszaken, de betaling van reiskosten voorziet. »

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel, den 12^a December 1939.

Vereeniging voor Wijsbegeerte des Rechts

Het begrip rechtstaat

Op Zaterdag, 16 dezer, had te 's Gravenhage de jaarlijksche vergadering plaats van de Vereeniging voor Wijsbegeerte des Rechts. Wij geven hieronder het verslag dat over deze belangrijke bijeenkomst gegeven werd door de «Nieuwe Rotterdamsche Courant», van 17 December l.l., Ochtendblad C.

* * *

De inleider prof. Mr P. W. Kamphuisen acht het woord onbruikbaar

In een der zalen van den Hoogen Raad der Nederlanden heeft de Vereeniging voor wijsbegeerte des rechts vandaag onder voorzitterschap van prof. Mr R. Kranenburg, discussies gehouden over het begrip rechtstaat. Het onderwerp werd ingeleid door prof. Mr P. W. Kamphuisen uit Nijmegen. Zij conclusie was, dat het woord rechtstaat onbruikbaar is. Het komt hem voor, dat het niet alleen ondoenlijk is omtrent één eenzinnige beteekenis van het woord tot overeenstemming te komen, maar dat het ook bij allen goeden wil om elkander te begrijpen niet mogelijk is ernstige spraakverwarring te voorkomen.

Tot deze meening was de inleider gekomen door een analyse van de verschillende beteekenissen, die schrijvers van verschillende denkrichting in den loop der tijden aan het woord rechtstaat hebben gehecht. Er is een groep, waarvan Kant de voornaamste representant is, welke het doel van den staat als criterium voor den rechtstaat ziet: dit doel bestaat voor hem geheel of grootendeels in het scheppen en handhaven van rechtsregels. Ook Eigeman, die niet «den staat» in abstracto, maar den «Nederlandschen rechtstaat» aan een studie heeft onderworpen, ziet het wezen van den rechtstaat in het staatsdoel. Een andere school — Stahl, Laband, — ziet het essentiele van den rechtstaat in de structuur van den staat, in de wijze waarop het staatsdoel wordt verwezenlijkt (in der Weise des Rechtes) Groeten aanhang heeft de school gehad. Grondslag voor haar opvatting was een dualisme tusschen vorst en volksvertegenwoordiger, tusschen administratie en burger.

Eveneens in de structuur van den staat zien Krabbe en Struycken het wezenlijke van den rechtstaat, evenwel met verwerping van het dualistische uitgangspunt. Voor hen vloeit alle gezag voort uit het recht.

Als derde groep onderscheidde de inleider degenen,

die als rechtstaat aanzien dien staat, waarin het streven naar gerechtigheid praevaleert. Tot deze groep is te rekenen Van der Pot.

Een vierde groep gaat eclectisch te werk en combineert het criterium van het staatsdoel met dat der structuur: in de structuur moet tot uitdrukking komen, dat het staatsdoel begrenzingen stelt aan de bevoegdheden der overheid.

De laatste opvatting achtte de inleider weinig verhelderend. Terminologisch kon hij tegen het gebruik van den term rechtstaat, door Kant, Krabbe en Struycken, van hun standpunt uit, weinig bezwaar maken.

Doch alles bijeen genomen meende hij, dat alleen de opvatting van de school Laband een zoo omlijnd begrip biedt, dat er mee te werken is. Toch zijn, ook hiertegen bezwaren: deze school identificeerde «Recht» en «Rechtssatz», hetgeen bijna niemand meer doet. Zij kon beter spreken van wetsstaat wat meer is, de rechtstaat hoc sensu wordt nergens aangetroffen, overal zoekt men naar hetgeen practische noodzakelijkheid is: een zelfstandig bevelsrecht der politie. Nu kan men wel door verregaande delegatie van bevoegdheid alle bestuursmacht van den wetgever afleiden, maar in dezen zoo formeelen zin verklaart men ook de totalitaire dictatuur, welke zich op een machtigingswet kan beroepen, tot rechtstaat. Het spraakgebruik lijdt dan weer geweld.

De conclusie van den inleider was, dat bij zooveel meningsverschil het woord rechtstaat onbruikbaar is. Ter illustratie beriep hij zich op een (niet gepubliceerd) rapport van het genootschap voor den rechtstaat, welk rapport er ook niet in geslaagd is een allen bevredigende definitie te geven. De inleider besloot met een citaat van Fabius (proefschrift 1878): «Wel behoort men een niet geringe mate van wat euphemistisch vaak naïveteit genoemd wordt, te bezitten, om te meenen, dat men veel meer gezegd heeft dan een holle phrase, als men verklaart, dat zijne leus de rechtstaat is.» In 1939, aldus de inleider, geldt dit in versterkte mate.

Herdenking van Mr L. W. R. van Deventer Bestuursverkiezing

Alvorens tot het debat over de inleiding van prof. Mr P. W. Kamphuisen werd overgegaan, is het overlijden van Mr L. W. R. van Deventer herdacht.

Voorts sprak de voorzitter een woord van dank tot den president van den Hoogen Raad, die aan de bestuurstafel plaats nam.

Het schijnt een slechte tijd voor de beoefening der rechtsphilosophie, aldus prof. Kranenburg. Toch is de behoefte aan de bezinning op de beginselen steeds sterk geweest in tijden van geweld. Juist tijden als deze werpen het probleem van recht en staat, van macht en recht op onzen weg. Dit probleem willen wij niet ontgaan. Uiteindelijk zullen de geestelijke krachten onoverwinnelijk zijn.

In het bestuur werd herkozen prof. dr. F. L. R. Sasen en werd in de vacature prof. Mr M. H. Bregstein gekozen prof. Vrij.

Het debat

Prof. Eigeman deelt de vrees voor spraakverwarring. Toch wil hij de beteekenis van den rechtstaat verdedigen in de sfeer van het concrete, nationale staatsdoel. Zelfs het staatsbegrip heeft als absoluut, algemeen geldend begrip, afgedaan, sinds er andere gemeenschappen dan staten mogelijk zijn gebleken (Sovjet-Rusland).

Als nationale Nederlandsche rechtsstaat, welke dan door een bindende nationale gedachte gekenmerkt wordt, heeft het begrip rechtsstaat echter beteekenis. Het typisch-Nederlandsche staatsdoel, geldend voor den afzonderlijken Nederlandschen staat, zoekt Kranenburg in de waarborging der geestelijke vrijheid, neergelegd in de Unie van Utrecht. Nu kan vrijheid op zichzelf geen doel zijn. Als wezelijk Nederlandsch staatsdoel ziet spreker de ontplooiing van het Christelijke volkskarakter in volle vrijheid. Tegenover elke groep behoort het recht te worden gehandhaafd, mits deze groep niet ingaat tegen den grondslag der samenleving. Tegen extremistische stroomingen moet de staat zich verzetten. De Nederlandsche staat zij de staatkundige uitdrukking van de christelijke vrijheidsgedachte.

Mr W. Verkade ziet in de hardnekkigheid, waarop men zich op den rechtsstaat beroept een aanwijzing, dat men hier toch niet met een waandenkbeeld te maken heeft. Indien de juristen het levend ideaal van den rechtsstaat niet kunnen definieeren, is spreker geneigd dit eerder aan de juristen dan aan dat ideaal te wijten. De inleider is alleen in het critische gedeelte van zijn taak geslaagd. Het prae-advies in waardevol, in zoover het aanwijst hoe het begrip rechtsstaat als stoplap wordt gebruikt. Het woord rechtsstaat, gebruikt als tegenstelling van machtsstaat, kan gehandhaafd blijven. Het geeft dan aan, volgens de opvattingen van Krabbe en Struycken, dat alle overheidsgezag moet gegrondvest zijn op recht. Spreker kan niet zien, dat een lichte verflauwing van de bevoegdheidsgrenzen, welke inderdaad voorkomt, als consequentie den totalitair staat heeft. In dezen formeelen zin is het begrip rechtsstaat van groote waarde, al zal het voor geen enkele groep het hoogste zijn.

Prof. F. Sassen wil den term rechtsstaat geenszins verbannen. Als men alle termen moest intrekken, over welker beteekenis meningsverschil bestaat, zouden de filosofische en de juridische vaktalen geen woordenschat overhouden. Voldoende is, dat hij, die het woord gebruikt, duidelijk maakt, wat hij ermee bedoelt. Definities hebben haar gevaren, met een aanwijzing van de essentialia zal veelal kunnen worden volstaan.

Nu de term rechtsstaat echter tot leuze is geworden, is het gewenscht tot overeenstemming over haar beteekenis te geraken. Doch daarvoor is het noodig, dat de begripsbepaling niet louter in het formeele wordt gezocht, en dat vervolgens wordt vooropgezet, dat er objectieve normen van recht bestaan, waar de overheid bij het uitoefenen van haar functie aan is onderworpen. Een zuiver formeele bepaling zou de legale totstandkoming van een totalitair machtsstaat niet uitsluiten, al kan het formeele element van zelfbeperking der overheid — immers kenmerkend verschil met den machtsstaat — in de begripsbepaling niet worden gemist. Naast het formeele element moet de voorwaarde zijn vervuld, dat de inhoud der rechtsorde niet enkel aan de machtsvolheid der overheid ontspruit doch aan objectieve normen is gebonden. Deze normen zou spreker natuurrecht — in realistischen zin — willen noemen.

Mr C. M. O. van Nispen tot Sevenaar meent, dat een begripsomschrijving van den rechtsstaat gegeven kan worden. De historie leert, dat de rechtsstaat niet altijd en overal bestaat of wenschelijk is. De rechtsstaat is dan ook niet van absolute waarde. Bij het ingewikkelder worden van de samenleving ontstond de leer van de scheiding van functies en van de heerschappij der normen. Dit was op zichzelf slechts een formeele rechtsstaatsgedachte. De waarde van deze gedachte echter mag men niet voorbij zien. Er zijn beginselen, van staatsinrichting verworven, — zooals openbaar-

heid der publieke zaak, vrijheidssfeer der burgers, gebondenheid der administratie aan rechtsnormen, onafhankelijke rechtspraak, het beginsel «nulla poena sine praevia lege poenali» — die ten doel hebben de overheidsactiviteit in objectieve sfeer te houden.

In de rechtsstaat moeten alle verhoudingen niet op macht, doch op recht berusten, d. w. z. een norm, geschreven of ongeschreven, ten grondslag hebben. In dien zin moet de rechtsstaat totalitair zijn.

Het formeele rechtsstaatsbegrip draagt de mogelijkheid van onrecht onder een schoonen juridischen mantel in zich. De liberale rechtsstaat (spreker bedoelt hiermee de slechts formeel-juridische opvatting) is, intusschen alleen in theorie, een gecamoufleerde machtsstaat.

Noodig is tevens een metaphysische grondslag.

Spreker verstaat onder rechtsstaat dien staatsvorm, waarbij de gemeenschap wordt beheerscht door het streven naar zooveel mogelijk uitsluiting van enkel op macht berustende gezagsuitoefening en waarbij de gemeenschap wordt beheerscht door een streven het evenwicht tusschen de eischen van het geheel en de deelen, die dus van het algemeen en het bijzonder welzijn, benevens die tusschen de individuele belangen onderling, te vinden, zulks ook door positief-rechtelijke normen.

Mr ir. M. M. van Praag is het met den inleider oneens. De verwarring omtrent den rechtsstaat is dezelfde, die de geheele rechtswetenschap aankleeft. Zij ontstaat door het niet uiteenhouden van zijn en behooren. Spreker meent, dat Kelsen de oplossing heeft gegeven in zijn «Reine Rechtslehre». Men moet twee begrippen «staat» aannemen: de personificatie van de rechtsorde en den staat, die administreert. Voor het eerste staatswezen heeft het geen zin te spreken van staatsdoel. Het tweede staatswezen is een hypostasering van een serie concrete verschijnselen. Hier moet men empirisch te werk gaan, geen substantie aannemen boven de concrete verschijnselen. Ook hier is het ongerijmd van staatsdoel te spreken. Het staatsdoel kan voor den rechtsstaat dan ook niet als criterium dienen. In formeelen zin is elke staat rechtsstaat; er zijn echter bepaalde structuurvormen, die in het bijzonder den naam rechtsstaat opeischen. De rechtsorde waarin het recht sociaal middel is geworden, is in dezen materielen zin rechtsstaat: het recht wordt niet incidenteel vastgelegd doch in den vorm van algemeene disposities. Ook de democratische staatsvorm wordt rechtsstaat genoemd. In dezen staat strooken de rechtsnormen met den volkswil. Deze staatsvorm is een stadium in de ontwikkeling van heteronomie naar de autonomie, naar de — evenwel in het oneindige liggende — anarchie.

Mr J. C. Baak meent, dat met de afschaffing van het woord de meningsverschillen niet zouden verdwijnen. Historisch is de term rechtsstaat verbonden aan den strijd om de rechtspositie der burgers. De rechtsstaatsgedachte beoogt historisch twee heterogene begrippen, den soevereinen staat en den vrijen burger, te verbinden. Zij verschijnt in twee vormen: de klassiek-natuurrechtelijke, die der formeele wetmatigheid en de positivistische. De doolhof van begrippen ontstond toen de band met de objectieve normen werd doorgesneden. Spreker zou onder rechtsstaat willen verstaan die staatkundige gemeenschap waarin de verhouding tusschen overheid en onderdaan bepaald wordt door objectieve normen.

Nej. Mr E. C. van Dorp zou de term rechtsstaat willen behouden.

Rechtsstaat dekt alleen een bepaalde zijde van het staatsbegrip. Het woord kan niet een term van positief recht zijn.

Spreker onderschrijft de Kantiaansche definitie, daarbij niet betoogende dat hiermee een concreet staatsbeeld gegeven is. De liberale staat is een meerderheids-machtsstaat, tenzij de meerderheid den christelijken staat wenscht, hetgeen in ons land het geval is, en ook het practisch verstand heeft om hem te kunnen bereiken.

Bij deze laatste voorwaarde behoort een goede economische politiek.

Prof. Kranenburg meent, dat men, evenmin als het vage woord democratie, het woord rechtsstaat moet verbannen.

De in het praeadvies genoemde groepen zijn niet streng gescheiden, het staatsdoel heeft op den vorm van den staat grooten invloed. Het is natuurlijk dat Macchiavelli en Hobbes tot een totalitair staatsvorm komen. Even natuurlijk is het, dat de Montesquieu, die de sureté d'esprit als doel ziet, tot de scheiding van functies komt. Zoodra men den mensch als rechts-subject ziet, moet dit tot consequenties leiden voor de structuur. Terecht stelt men dan ook de begrippen rechtsstaat en machtsstaat tegenover elkaar. De christelijke erkenning van de eigen waarde van den mensch brengt de rechtsstaatsgedachte mee.

Voor den Nederlandschen staat ligt de adelsbrief in de erkenning van den mensch als rechtssubject, in artikel 13 der Unie van Utrecht. Hierin ligt de rechtsgrond en de oorzaak van het ontstaan van den Nederlandschen staat.

Replik van prof. Kamphuisen

Prof. Kamphuisen beantwoordt de opponenten. Grootte waarde moet worden gehecht aan een nauwkeurige afpaling van de waarde van woorden. Spreker heeft niet het rechtsstaatsbegrip willen behandelen, het ook niet willen verwerpen, maar het woord. Begrippen zijn niet over boord te gooien. Maar het woord dekt in dit geval te veel begrippen dan dat het bruikbaar zou zijn. Niet de begrippen, maar het etiket is onbruikbaar. Het woord rechtsstaat heeft intusschen een gevoelswaarde gekregen welke het eenigszins gevaarlijk maken aan dit heilige huisje te raken. Terecht hebben eenige sprekers sommige kenmerken van de West-Europeesche staatsvormen geprezen. Niet dat ideaal, doch het etiket bestreed spreker, en wel omdat ook anderen zich er mede kunnen wapenen.

Het debat heeft het begrip van de beteekenis van het woord rechtsstaat geenszins verhelderd, aangezien de spraakverwarring wel gebleken is. In de beteekenis van prof. Eigeman zegt het woord rechtsstaat, dat op andere staten niet toepasselijk is, niets eigens. Men zou het kunnen weglaten.

Den rechtsstaat heeft spreker geen waandenkenbeelden willen noemen. Ophouwend werk was binnen het bestek van het prae-advies niet mogelijk. Als spreker het woord zou willen gebruiken, zou hij heel dicht bij het standpunt van prof. Sassen komen.

Er zijn volgens hem normen buiten den staat en het doel van den staat is het behartigen van het algemeen welzijn. Een rechtsstaat is dan de staat, die in organisatie en handelen het natuurrecht volgt. Maar het woord rechtsstaat is dan overbodig.

Men is juist zoo verzot op het woord, omdat ieder er zijn eigen opvatting in wil leggen, omdat het een leus is met varieerenden inhoud.

Het verschil tusschen de verschillende sprekers en den inleider is zeker niet zoo groot als het lijkt. In ieder geval gingen de meeste sprekers er van uit, dat recht niet gelijk is aan macht. Tegenover de staatsmacht staan rechten van het individu, die hooger zijn dan het gezag van den staat. Dat is het, wat practisch

ieder, die over den rechtsstaat spreekt, bedoelt te zeggen. Het besef hiervan zit juist den Nederlander zoo diep. In dezen zin mag men desnoods Nederland een rechtsstaat noemen.

BALIELEVEN

VERBOND DER BELGISCHE ADVOCATEN

Zitting van den Algemeenen Raad op 9 December 1939

De Voorzitter, Mr Van Leynseele, verklaart de zitting geopend te 14 u. 45. Naast hem hebben plaats genomen Mr Struye, Algemeen Secretaris, Van Tyghem en Fasbender, ondervoorzitters, en Favart, secretaris.

Onder de aanwezigen: Mrs Hennebicq, Coppieters de Gibson, Van Weddingen, Landrien, Emond, Van Reepinghen, H. Le Clercq, Van Hemelrijk, Dochy (Brussel); Wijnen, Vaas, Franck (Antwerpen); Varendonck (Gent); Montjoie (Namen); Demay (Bergen); (Lambert (Luik); Tschoffen (Dinant); Callewaert (Aalst); Van Haelst (St-Niklaas).

Lieten zich verontschuldigen: Mrs Carton de Wiart, Gheude, Janne, Hervy-Cousin, Devos, Diercxsens, Grégoire, Victor, Broeckaert, Chevalier, De Vis.

Voor den rechtstaanden Raad spreekt de Voorzitter de rouwhulde uit van Mrs Bonjean en Le Boulengé die sedert de laatste vergadering van den Algemeenen Raad overleden zijn.

De Raad stemt vervolgens een motie van sympathie voor de confraters die onder de wapenen zijn.

Het woord wordt verleend aan Mr Van Overbeke die lezing geeft van een persoonlijke verklaring aangaande het verslag over zijne tusschenkomst op het Congres te Luik. Na deze lezing verlaat hij de zaal.

Mr Dochy brengt in de Fransche taal verslag uit over de maatregelen die genomen geweest zijn door de Balies van het Land tengevolge van de mobilisatie van een groot aantal advocaten. Dit verslag verscheen in het «Journal des Tribunaux» van 17 December 1939.

Mr Van Hemelrijk behandelt dit onderwerp in het Vlaamsch. Zijn verslag is opgenomen geweest in het «Rechtskundig Weekblad» van 17 December 1939.

Beide verslaggevers worden door den Voorzitter geluk gewenscht. De vergadering keurt de besluiten der verslaggevers goed.

Mr Van Haelst wenscht dat het verbond een informatietaak zou vervullen tegenover de verschillende Balies. Hij is de meening toegedaan dat gemobiliseerde verplicht is zich te doen vervangen en dat, indien hij nalaat zulks te doen, het de overheden behoort daarvoor te zorgen.

Hij is van oordeel dat de vervanging moet gepaard gaan met de verdeeling van het eereloon en verzet zich tegen elke handeling die tot het ontnemen van de cliënteel van den gemobiliseerde zou leiden.

Mr Van Varendonck verdedigt de belangen der gemobiliseerde confraters in verband met de benoemingen in de magistratuur. Opdat de belangen der gemobiliseerden niet zouden geschaad zijn stelt hij voor, ten tijdelijken titel, plaatsvervangende magistraten te benoemen zonder dat deze benoemingen later als een voorrecht zouden kunnen aanzien worden.

Mr Demay is van meening dat het volstaat advocaten als rechter bij te nemen; een benoeming als plaatsvervangende rechter is immers definitief.

Mr Van Reepinghen deelt de meening van Mr Demay maar voegt er aan toe dat het bijnemen van advocaten als rechter systematisch zou moeten geregeld worden.

Bij eenparigheid van stemmen wordt den volgenden wensch door den Raad aangenomen.

«Overwegende dat het onrechtvaardig zou zijn dat de gemobiliseerde advocaten in hun loopbaan zouden benadeeld worden ten voordeele van hun niet gemobiliseerde confraters;

Drukt den wensch uit dat geen benoemingen van nieuwe magistraten, ten aanvullenden op plaatsvervangenden titel, zouden gedaan worden zoolang het leger gemobiliseerd is en dat de leemten in de magistratuur zouden aangevuld worden door het bijnemen van advocaten als rechter.

Mr Demay zou wenschen dat de militaire overheden een dienstafwisseling zouden instellen voor de gemobiliseerde advocaten opdat deze de bedrijvigheid van hun cabinet zouden kunnen onderhouden.

Zonder daarom van de verplichtingen van den proeftijd ontslagen te zijn wanneer zij hun beroepsbedrijvigheid zouden de strafzaken nochtans zonder tijdverlies, aan de Balie ingeschreven worden.

Mr H. Le Clercq stelt voor dat de gemobiliseerde advocaten die geen officier zijn hun maandelijksch verlof zouden mogen splitsen. Wat de inschrijving der stagisten betreft zou hij verkiezen terugwerkende kracht te geven aan deze inschrijving.

Mr Fasbender deelt de meening van Mr Le Clercq wat de inschrijving der gemobiliseerde stagisten betreft.

Als besluit der discussie drukt de Raad, eenparig, de volgende wenschen uit :

- 1) dat in het belang eenr goede rechtsbedeeling al de gemobiliseerde advocaten, onder-officiëren en soldaten zoowel als officieren, hun maandelijksch verlof zouden mogen splitsen ten einde de dringende belangen hunner cliënteel gemakkelijker te kunnen verdedigen.
- 2) dat in de mate van het mogelijk de dienstafwisseling in het leger zou worden veralgemeend zoodat de gemobiliseerden tijdelijk zouden kunnen vervangen worden.

- 3) dat de Tuchtraden, rekening houdend met den duurtijd van de mobilisatie, terugwerkende kracht zouden geven aan de inschrijving op de Tabel, zonder daarom de gemobiliseerde advocaten te ontslaan van de stageverplichtingen.

Er wordt besloten dat de verslagen van Mrs Van Hemelrijck en Dochy, waarvan de besluiten worden aangenomen, aan de Tuchtraden van al de Balies van het Land zullen medegedeeld worden.

Meerdere leden van den Raad verzetten zich tegen sommige handelingen die van aard zijn om, tijdens de mobilisatie, ten nadeele der gemobiliseerden, cliënten te zoeken.

Dergelijke handelwijze wordt eenparig afgekeurd.

Het derde punt der dagorde betreft de eventuele voorstellen die aan den Heer Minister van Justitie zouden moeten voorgelegd worden in verband met de regeling der schuldvorderingen en de overeenkomsten in oorlogstijd. Het bureau stelt voor dit belangrijk punt der dagorde op een volgende vergadering te bespreken.

Mr Van Weddingen zou wenschen dat de «Crisis aan de Balie» opnieuw zou besproken worden op de aannstaande Algemeene Vergadering, die in principe, te Antwerpen moet plaats hebben.

De dagorde dezer algemeene vergadering zal door den Algemeenen Raad besproken worden. Het bureau zal de noodige schikkingen nemen.

Mr Callewaert deelt mede dat het krigsauditoraat de noodige maatregelen heeft genomen opdat de advocaten in toga voor de krijgsraden zouden kunnen pleiten.

Op voorstel van Mr P. Struye, drukt de Algemeene

Raad, ten zeerste bekommerd met de steeds toenemende crisis aan de Balie, den wensch uit, dat de Heer Minister van Justitie het vraagstuk der Pensioenkas, dat reeds lange jaren door het Verbond bij het Ministerie werd aanhangig gemaakt, zou oplossen.

VLAAMSCHE CONFERENTIE DER BALIE VAN ANTWERPEN

Vergadering van Vrijdag, 15 December 1939.

De reeks spreekbeurten die hetzij rechtstreeks hetzij onrechtstreeks aanknoopen aan juridische problemen werd ditmaal op zeer gelukkige wijze onderbroken door eene Voordracht gehouden door den Z. E. Heer Bogaert, Aalmoezenier van het Apostolaat ter Zee.

De achtbare Spreker werd aan de Conferentie voorgesteld door den Heer Stafhouder Mr L. Van Scharen.

Vanaf den aanvang zijner spreekbeurt deed de spreker zich kennen als een uiterst onderhoudend causeur die gedurende bijna twee uren de vergadering wist te boeien door een sappigen, persoonlijken en uiterst aangename verhaaltant.

Van de Rocky Mountains tot de Haven van Antwerpen : een leven van avontuur, beleefd door een mensch met een gouden hart, een sterken zin voor gezonden humor, een diepgaande menschenkennis, een onverwoestbare jeugdangst.

Z. E. Heer Bogaert sprak ons van zijn Priesterleven een goede dertig jaren terug in het woeste Rotsgebergte van den Staat Idaho; hij onderhield ons over zijn parochianen behoorend tot zestien verschillende nationaliteiten, min of meer, over zijn Indianen, Cowboys, goudzoekers, farmers en avonturiers.

Sprankelende anekdoten wisselden af met wijze beschouwingen over deze menschen waartusschen zochten hun beschaafd sociaal milieu hadden verlaten om als natuurkinderen te gaan leven met diep in zich een geheim uit hun vroeger leven, dat nooit zou ontsluit worden.

Spreker leerde ons het ontstaan, den groei en het verval kennen van godsdienstige sekten, meestal met sociaal-politieke grondslag : de sekten der Mormonen of Heiligen van den laatsten dag, en der Dukaboers. Dan put hij verder in zijn rijke levenservaring : het uitbreken van den oorlog, zijn dienst als aalmoezenier in het leger.

Hier past het een oogenblik hulde te brengen aan dezen nederigen mensch die, wyl hij onder het moordend vuur zijn makker, den soldaat, ter hulp snelde, zelf zeer zwaar gewond werd en een zware blijvende verminking behield.

Na den oorlog, het Apostolaat der Zee : een nieuw domein van apostolaat temidden van een nieuwe wereld van verschoppelingen. Het bleek zoo spoedig uit de eenvoudige taal van den spreker hoe hij in de Haven van Antwerpen wederom zijn menschen met zestien verschillende nationaliteiten, of meer, had teruggevonden. Hier voelt men het als een noodzakelijkheid aan «een father» te vinden, die vriend zal zijn en vertrouwensman, die een Tehuis zal stichten en een reizende Bibliotheek zal inrichten op een massa schepen die de Haven aandoen.

Wij allen die deze causerie bijwoonden kunnen ons best voorstellen dat spreker soms brieven ontving : aan Mijnheer Apostolatus Maris...

Want zijn werk is gegroeid in en met zijn persoon. Van een Noor of een Griek, een Gao-mannetje of een Bulgaar een brief te ontvangen : Aan Mijnheer Apostolatus Maris, dit is een eertitel waarvoor wij Spreker van harte gelukwenschen en eerbiedig bewonderen.